

VELYKŲ RYTAS JERUZALĖJE

Getsemano sode tebeauga medžiai, kurie Jėzaus dienomis jau turėjo po 1000 metų!

Baigiasi antras tūkstantis metų, kai viena svarbiausių krikščionių piligrimų ir turistų atrakcija buvo ir Jeruzalė (Jeruzolima, Jerusalem). Bet šis senas miestas nemažesnę atrakciją buvo ir Kristaus metais ir dar anksčiau.

Avinėlio valgymas šventojo miesto ribose

Krikščioniškoje gadynėje Jeruzalė užtvinsta maldininkais, turistais ir panašiais ypač Kalėdų ir Velykų metu. Sunku pasakyti, kiek tokių pamaldžių ir žingėdžių turistų Jeruzalė sutalpa dabar, būdama daug didesnė, kaip Jėzaus laikais. Bet ir tais laikais, vadinamų žydų velykų (Passa) švenčių metu karavanais ir visokiomis kitokiomis priemonėmis į Jeruzalę suplušdavo tarp 85,000 ir 125,000 žmonių.

Dr. Joachim Jeremias, Goettingeno universiteto teologijos profesorius, savo naujoje knygoje "Die Abendmahlsworte Jesu" (Jėzaus per vakarienę pasakyti žodžiai) išaiškino daug kam neišklia buvusią priežastį, kodėl Jėzus, būdamas Passa šventės metu Jeruzalėje, kas vakarą nakvoti išvykdavo už miesto (Pasak Morkų į Betaniją, o pasak Luką "ant Alyvų kalno", kurs ir gi buvo už miesto ribų).

Pagal žydų religines tradicijas ir taisykles, visi žydai savo "velykas" turėjo švęsti šventajame mieste, būtent duoti kunigams jų velykinį avinėlį paskersti šventykloje (Temple), o suvalgyti jį šventyklos sienose, aikštėse, arba kur kitur mieste, bet tik ne kilpas šventojo miesto sienų. Tačiau, Jėzaus paskutinė vakarienė įvyko Jeruzalės miesto sienose ir nuo tos vakarienės prasidėjo jo Pasija...

Visa, kas po to įvyko, po 2,000 metų yra suskirstyta į Keturioliką Stočių.

Isteigiant Izraelio valstybę teko Palestinos žemę padalinti, žymiai didesnę dalį krikščionims šventųjų vietų perleidžiant Jordanijai. Dėl tos pačios priežasties ir Jeruzalės miestas yra pusiau perskeltas. Iš pat pirmųjų dienų tarp Izraelio ir Jordanijos, žodžiu tarp žydų ir arabų santykiams pablogėjus piligrimai visą laiką turi didelių ap sunkinimų, nors ir žydai ir arabai tu didžiųjų švenčių metu stengiasi savo pyktį suvaldyti ir piligrimam bei turistam kilti, čiu nedaryti. Tad per Kalėdas ir Velykas abiejų pusių sienų užtvaros būna atidaromos ir keičiamai per sieną laisvai praleidžiam.

Palestinai šiuo metu yra švelnus gražus pavasaris, visos gėlės žydi ir visi medžiai sulapoję. Pats gražiausias metų laikas. Lygiai toks jis buvo prieš 1962 metus...

Via Dolorosa gale buvo pastatytas kryžius

Šiandien dešimtys ir šimtai tūkstančių maldininkų, tam tikrų vadovų vedami, dažniausiai autobusuose apvažinėja tas vietas, kurias čia pat kiti keliais klupščiodami eina. Tam tikri turistų vadovai žmonių grupėms rodydami į vieną, tai į kitą pusę garsiai aiškina "Prašom pažinti dešinien, ten jūs matote gatvę, kur Kristus..." ir t. p.

Via Dolorosa (Kancijų kelias) prasideda iš Gethsemano Daržo, kurs yra Alyvų kalno papėdėje. Gumbuoti ir gunkluoti alyvmedžiai, kurie čia iš senų senovės tebeauga, savo rumbėtas šaknis giliai į žemę suleide, mokslininkų nuomone turi iki trijų tūk-

stančių metų amžiaus... Galima įsivaizduoti šokią šiltą gražią pavasario naktį, išdavikui vedant, būrį ginkluotų kareivių atsargiai besiantinant...

Didžiojo Ketvirtadienio vakarą iškilmingos pamaldos laikomos prie Gethsemano. Penktadienį piligrimai pradeda žygiuoti Kancijų Keliu (Via Dolorosa), kurs prasideda prie buvusio Piloto pretoriumo, dabar Umariyah mokyklos, ir baigiasi Golgotos kalne. Tai tas pats kelias, kuriuo lygiai prieš 1962 metus Jėzus nuėjo. Vieta, kur Jėzus po kryžium sukniubo ir Simonas kryžių paėmė toliau nešti, dabar yra paženklinta užrašu lentelėje.

Kaip Konstantinas surado Golgotos vietą

Via Dolorosa yra labai sena ir labai siaura vingiuota gatvė, kas keliolika žingsnių viršuje perversta praėjimo arkomis. Piligrimų lavina čia traukia kiaušas dienas, daugelis vilkdami ant savo pečių sunkius kryžius, sustodami, perpuldami ir meldamiesi prie visų 14 stočių.

70 metais po Kr. Romos cėsorius Vespasianus pasiuntė savo sūnų Titų į Jeruzalę žydu sukilimo numalšinti. Titus apgulė ir puolė miestą, kurį paėmęs sunaikino. Krikščionys su kitais gyventojais spėjo pabėgti, o karui pasibaigus sugrįžę, Golgotą vėl pasirinko savo garbinimo objektu. Keletą metų vėliau cėsorius Adrianas ryžosi iš Jeruzalės padaryti grynai romėnišką miestą, jį atstatydamas pagal Romos stilius. Dėka jam krikščionys dabar tiksliai žino, kur buvo Jėzaus nukryžiuavimo ir palaidavimo vieta, nes Adrianas liepė tiksliai toje vietoje pastatyti dievaitę Venus šventyklą. Kai Konstantinas vėliau perėjo į krikščionybę, jis nugriovęs Veneros šventovę, jos vietoje pastatė puošnią Kristaus Kapo bažnyčią, statybos planui panaudodamas Adriano architektų paliktą žemėlapi.

Golgota nėra koks kalnas, o buvo tik nedidelė kalva, kuri visai apstatyta veik nieku hebe išsiskiria iš aplinkos.

Šventovės daug kartų griautos ir statytos

Šventojo Kapo bažnyčia yra pati svarbiausioji visų piligrimų stotis. Joje Velykų rytą turi savo atskiras pamaldas įvairios krikščioniškos tautybės, sektos ir šakos. Pasak prof. Andre Parrot, visų tikriausiai Golgotos ir Šventojo Kapo vieta yra ta pati. Savo knygoje "Golgatha und das Heilige Grab" (Biblija ir Archaologija) jis nurodo, kad šiuo metu tos vietos yra tiek apstatytos, jog labai mažai kas belieka pamatyti. "Kaip šiandien stovi, tai galima atskirti keletą skirtingų periodų: Konstantino statyba (IV amžiuje); trys atnaujinimai — 1) patriarcho Modesto, VII amžiuje po persų invazijos ir miesto sudegimo 614 metais po Kr. ir 2) Konstantino Monomacho XI amžiuje, norėjusio atstatyti šventąsias vietas, kai kalifas Hakimas 1009 metais jas buvo sumaikinęs ir sudeginęs. Trečias atnaujinimas, padarytas kryžiuočių (Kručiadoms riterių) tarp 1099 ir 1149 metų po Kr., bandžiusių tiems bėdos pataisymams pridurti Konstantino laikais buvusį puošnumą ir didingumą. Rezultate šventojo Kapo bažnyčia architektūros atžvilgiu yra bizantiško ir romėniško stilių mišinys. Kalbant apie antkapes, vertos

paminėti, dėl jų originalaus statybos stiliaus. Absolom, Juozapato, Jokubo ir Zacharijos kapinės Juozapato arba Kedrono upelio slėnyje.

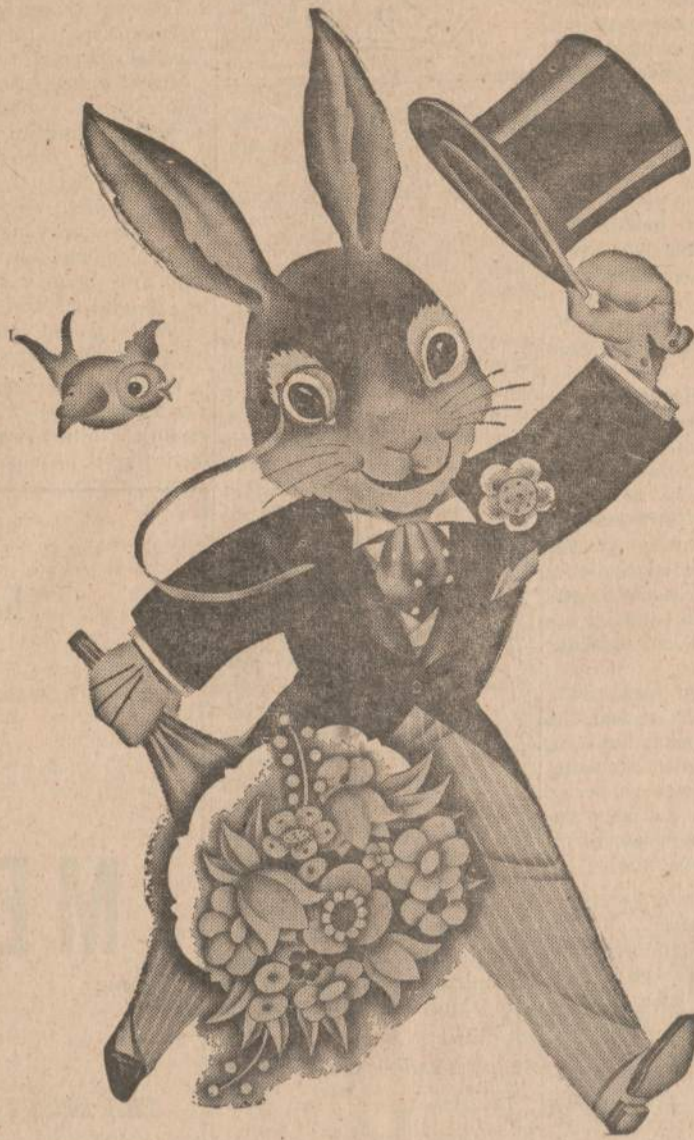
Krikščionių rietenos prie Kristaus kapo

Primintina, kad senojoje Jeruzalėje dar apšiai yra vietų, kurių piligrimai nevisada gauna pamatyti. Pavyzdžiui, Herodo pretoriumo vieta, kurioje Jėzus buvo kareivių išplaktas, kur dabar yra pranciškonų vienuolynas ir jame pačioje pliekimo vietoje yra pastatyta Pliekimo koplyčia. Netoliese yra kita koplytėlė, toje vietoje, kur Pilotas nusiplovė rankas ir Jėzų nuteisė mirti. Tose vietose dar yra išlikę ir gatvės grindiniai, kaip jie buvo romėnams Jeruzalę valdant. Beje, prie pat Gethsemano Daržo yra 1924 metais pastatyta "visų tautų bažnyčia" arba "Mirties baimės bazilika", kur pasak padavimus Kristus prieš jį suimant meldėsi.

Grįžtant prie pačios svarbiausios krikščionių šventovės, Kristaus Kapo bažnyčios, ji šiandien atrodo gerokai "nudėvėta" ir reikalinga didelio remonto. 1927 metų žemės drebėjimas ją gerokai sukrėtė ir pridarė nuostolių, taip kad 1935 metais britų administracija buvo priversta bažnyčios fasadą laikinai parremti, kadangi bažnyčios sienos keliose vietose grėsė įgriūti. Su tais ramsčiais ir šiandien ji tebesilaiko. Jokia remonto negalima pradėti ne dėl lėšų stokos, bet dėl vienybės stokos. Mat, toje bažnyčioje telpa penkios krikščioniškos tautybės — Romos katalikai, armėnai, graikai-ortodoksai, koptai ir jakobitai. Iki šiol jie negalėjo rasti jokios bendros kalbos. Rietenos dėl bažnyčios administravimo pagaliau tiek įkaito, jog Kristaus Kapo bažnyčios raktus sugauti paėmė mahometonų kunigaigys!

J. P.

Darbo, namo, buto reikia — viską tik "Naujienos" teikia

KAIP BUVO SUNAIKINTAS DRESDENAS

Žuvo šimtai tūkstančių kaltų ir nekaltų žmonių

Galbūt vokiečiai nedaug teperdeda, tvirtindami, kad Dresdenas vokiečiams yra tas pat, kas Hirošima japonams. Kaip Hirošima, taip Dresdenas buvo sunaikinti pačiomis baisiausiomis tuo metu turėtomis naikinimo priemonėmis, kad priešui įvartyti baimės ir priverstų jį prašyti taikos arba kapituliuoti, be sąlygų pasiduoti. Ir kaip Hirošima, taip Dresdenas iš visų pusių praėjusį karą sunaikintų miestų daugiausia nukentėjo žmonių gyvybėmis.

Kodėl pasirinktas Dresdenas?

Dresdeno miestas buvo garsus kaip Vokietijos gražiausias miestas, kultūros centras, "Florencija prie Elbės". Hitleriui su Stalinu pradėjus Antrąjį Pasaulinį karą ir vokiečiams įvedus "totalinio" karo metodus, kuriuos greit prieš pačius vokiečius ir Va karai pradėjo vartoti, Dresdenas vis dar buvo įsitikinęs, kad bėdamas "atviru miestu", pilnas mokslo ir kultūros institucijų ir kultūrinių paminklų, jis bus paliktas nepalietas. Karui nusitęsęs ir rusams pradėjus Hitlerio hakenkreicerių armiją stumti atgal, o vakariečiams vis negailestingiau bombarduojant Vokietiją iš vidaus, Dresdenas buvo paverstas tikru ligoniniu ir karo pabėgėlių lageriu. Ne tik daugumas namų stogų buvo išsidažę didžiulius raudonus kryžius, bet dar mieste ir priemiesčių parkuose spaudėsi mažiausiai pusė milijono nuo rusų pabėgusių civilių, jų tarpe ir gana daug lietuvių.

Dresdenas yra vienintelis Vokietijoje išlikęs miestas ir jame įvyks taikos konferencija. — ramino save ir kits kitą tūkstantį dresdeniečių ir atbėgėlių.

Tuo tarpu Dresdeno likimas buvo nuspręstas visiškai kitoks ir jau nuo daug seniau.

Dar trejetą metų prieš Dres-

deno galą, vokiečių raketoms vis labiau pradėjus griauti Londoną, 1942 m. gegužės mėnesį vienas britų parlamento atstovas parašė britų aviacijos ministrui Sinclair laiška, kuriame pareiškė: "Aš esu Kromvelio nuomonės. Aš tikiu... kad vokiečių civiliniams gyventojams tik tada bus galima įvartyti karo baimės, kada jie patys gaus tų karo baisenybių paragauti". Sinclair į laiška atsakydamas, pareiškė: "malonu, kad tamsta kaip ir aš esame tos pačios nuomonės apie bombų karą". Atsakymui į Hitlerio "paslaptis ginklus" — VI ir V2 vis didesnės apgū ir amerikiečių eskadrantas, lėš vis didesniais bombų kroviniais nešinos pradėjo planingai lankyti Vokietijos miestus.

1944 metų rudenį britų aviacijos maršalui Arthur Harris vadovaujant buvo išdirbtas planas "Perkūno Trenksmo" akcijai. Tuo planu buvo norima kuriam nors Vokietijos miestui suduoti tokį smūgį, kurs vokiečius išgašdintų ir priverstų kapituliuoti.

Tokių miestų buvo numatytas Berlynas. Kodėl buvo pasirinktas Dresdenas? Vokiečių versija tvirtina, kad, esą, todėl, kad Jaltos konferencijoje, Churchillui, Rooseveltui ir Stalinui susirinkus ir sovietų raudonosios armijos generalinio štabo šefo pavadotojui gen. Antonovui pareikalavus, kad britai turi sovietų ofenzivą paremti savo aviacijos puolimais, tokiu puolimo objektu buvęs parinktas Dresdenas...

Kad britai bus gavę iš savo sąjungininkų sovietų "įkvėpimą" bombarduoti Dresdeną, o ne Berlyną, rodo paties britų aviacijos maršalo Harris planai, kuriuos jis greit po Jaltos išdirbo savo High Wycombe bunkeryje. Britų oficialioje aviacijos karo istorijoje "Strateginė

(Tęsinys 2-me psl.)

Dienų Skeveldros

1. Ko pasigedau, kai po audros? Prima Aprilis nakties pabudau pirmadienio — dienos paprastos ir pilkos — rūpesčiams ir darbui, ir ko gi?! Suėjo visa spauda, ir nei krislelio humoro, satyros. Aiman, metai metuosin rūstėjam, ir rutina užlieja mus lyg sruvų srautas.

Pamirštam juoktis, o gal nebeturim laiko juoktis? Be juoko (humoro, satyros) nėra pažangos, nėra siekimų, įsigali kompromisas (anot anglo-saksų, "To make a half-way house"). Kam iniciatyva visokeriopam ryžtui ir intelektui, jei čia pat automatai, jei visur "Push Button"?!?

2. Knygų lentynoje užgriebiu aplanką su senais humorosatyros spaudiniais. Pageltęs popierius, o kiek būta ir tebesama tiesos! Kiek paspartos gyventi ir dirbti, klysti, ir iš savo klaidų besimokant tobulėti!

Ne be reikalo "Kultūvės" Nr 31 (1953.4.1) mūsų humoros senioras Petr. Tarvydas (Petrenas, kurs Brooklyn, N. Y., gyvena) rašė:

"Valio šypsena!
"Valio gydanti pašaipai!
"Valio jėgas ugdanti giedri nuotaika!"

Ir kasgi, šitas "valio!" buvo bene paskutinis. Po 31 metų užlūžo juokas, nes tremties liūnas prarijo paskaitantį žmogų... Žmogus prie cento.

Atsiprašau, dar randu 1957 m. "Kultūvė". Knietai kaip papiešti, nesgi galima atsigauti ir senų metų juoku. Va, "Citata iš Biblijos":

"Pradžioje buvo chaosas. Paskui Ponas Dievas sutvėrė dangų, žemę ir visą pasaulį. "Pagaliau Ponas Dievas sutvėrė ir VLIKą.

"Tada vėl prasidėjo chaosas".

Į žodį "VLIKas" įdėkite "Bendruomenė", koks tada skaidytas (nedėdieninis ir kasdieniškas)? Nusipirkite, jei kur rasite, "Kultūvė", ir peržvelkite "Veidai tiesūs, veidai kreivi". Garantuoju juoko. Iki ašarų.

Arba va: "Kodėl rašytojas P. Jurkus laimėjo "Draugo" romano konkursą? Todėl, kad pirmasis sakinytis prasideda: *Klebanas* sėdėjo kambary plaučiai atskleides baltą apsiaustą".

Sauni literatūrinė recenzija ar ne?

Kai po II Pasaulinio karo pasirodė "Išvietintoji Kultūvė", regėjom užuojautą, ir kam? Cenzoriams! Ak, ir netruksta ir pas mus, per visus laikus...

Per visas "Kultūvės" ejęs "Visuomenininko Dienynas" liks kaip satyros pavyzdys. Netikite, tai paskaitykite! Tada tarsite ačiū bič. Petrėnui, kuris, deja, nebeišleidžia "Kultūvės", nes nebėra atsikaitančių skaitytojų, bet, tikėkime, tebetiki juoko jėga.

"Kultūvė" į "Tėvynės (skaityk: Maskolių!) Balso" propa-gandą atsakė šūkiu:

"Graziai mus kviečia namo sugrįžti, nes baisiai nori burną užrišti."

Šūkis iš lėto ima vėsti... Laimas, Laurynas (Kapočius) ir doleris viską padaro.

O kas pamiršo "Dievo Paukštėlį" — "mėnesinį humorą rikiuojančių veiksnių CK orga-

*) Tokios perkūnijos, ledų, liūčių ir vėjų esą nebūvę Nebraskoje nuo 100 metų.

ng visam pasauliui?! Vienas šūkis tikte tinka ir šiems — Anno Domini — metams:

"Linksmą dieną mums nušvito, Nebematom vienas kito".

3. Ko pasigedau po Prima Aprilis? Ir ko pasigendu? Humoro ir satyros šaunių vyrųjos atstovų balso. Kur Pulgis Andriūšis? Kur peklininkas Antanas Gustaitis? Vardošaukį tesiant, kurgi Aloyzas Baronas (dr. S. Aliūnas), kur pogrindžio dainos ("Viens raudonas kaip šėtonas, antras rudas kaip suva") ir daug kitų išminties perlų autorius Leonardas Žitkevičius (Balys Pavabalys), jau nebekalbant apie visų su širdies šilima minimąjį seniorą Petrėną, kurgi jie?

Jė... visuomenėje, kuri nebeįkanda, vadinasi — ir nebeįpasigenda humoro ir satyros. Kaip artį kapų mūs begyvenama!

4. J. Aistis savo poezijos rinklinės pasirodymo proga paklaustas "Kas Jus ypač džiugina, sekant nūdienės mūsų poezijos raidą?", "Draugo" atstovui tarė:

— Mangs niekas šiandien mūsų poezijoje perdaug nedžiugina. Nebent patsai ryžtas kurti. Svetur raštas merdi. Panašiai ir tėvynėje. Ten ypač tragiška. Žmonės, kurie nepalūžta per dešimtmetį Sibiro katgoroj, per pusmetį žlunga Vilniaus rasytojų namuos...

5. Apie buv. Vilniaus vaivados plk. L. Bocianskio svajones "grįžti" į Vilnių ir pn. jau esate skaitę "Skeveldrose". Dabar turį pridurti, kad dėl anų atsiminimų atsiliepė lenkė vilnietė rašytoja ir žurnalistė Barbara Toporska (žr. Wiadomosci" Nr 834).

Anot jos, tiesiog sunku suprasti, kad p. ramiai sau šnekučiuojasi žmonės, kurių (gen. Slawoj Skladkowski) įsakymu įsteigta kadaise garsioji Kartūvė Berza (koncentracijos stovykla) ir kurių (vaiv. Bocianski) neprotinga politika persekiota kitų tautybių ir kitų religijų žmonės.

Vienaklasės mokyklos, kurios Pilsudskiiui pagerbti statyta Vilniaus krašte, šitai Toporskos nuomone, švietimas, kuris įstatymais leista ne-lenkams (suprask: nei raštingi, nei analfabetai! J. C.). "Te tatai atsimeina tie lenkai, kurie šiandien taip skubūs smerkti belgus už neatitinkamą švietimo lygį Konge".

Savo laiško redakcijai tęsiny B. Toporska rašo:

— Man atrodo, kad lenkų emigracija turi stengtis išlyginti santykius su tais, kurie — ne be priežasties — purtos, kai juos vadiname "broliais". Turiu galvoj gudu, lietuvių ir ukrainiečių tremties veikėjus. Tokie straipsniai, kaip kad "Gawedy wilenskie", juos sustvirtina neperkalbamo separatizmo politikoje, o lenkus gluša, kad "mes tai tik už mūsų ir jūsų laisvę". visuomet nuskratinti, o niekad skriaudikai. Šitaj plokštumoj prie jokio sutarimo nepriešimsė".

Pabaigoj atsiliepia apie tremties lenkų tarpe didžiai paplitusią nuomonę, kad bolševikai savo režimu (Vilniaus krašte, guduose ir tarp lenkų kadaise valdytų ukrainiečių) žmones "atverčia" į (lenkų) tikėjimą. Toks "atvertimas", girdi, yra žemas ir nepriimtinas. Daug

(Tęsinys 2-me psl.)

KAIP BUVO...

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

oro ofenziva prieš Vokietiją 1938—1945 metais" 3 tomo pabaigoje rašoma:

"Dresdenas su savo prieškariniu daugiau kaip 600,000 gyventojų skaičiumi, dabar dar pabėgėlių perpildytas, aviacijos maršalui Harris jau iš seniau buvo pagedautinas taikynys. Dabar iš aukščiau jam buvo duotos žalios šviesos.

"Naktį į vasario 13 d. (1945 m.) jis pasiuntė prieš Dresdeną daugiau kaip 800 masinių. Buvo padarytas vienas daugiausiai šiame kare sunaikinimų padaręs puolimas.

"Pirmaisiai tas naktinis puolimas turėjo žalingiausių pasekmių pačiam miestui. Buvo dalykų dar blogesnių net kaip mūsų je del Hamburgo.

"Tai buvo naktinių puolimų

aukščiausias punktas. Tai buvo ilgos, varginančios ir negalėtinai rados apvainikavimas".

Pats Dresdeno sunaikinimo planuotojas maršalas Harris savo memuaruose atsakomybės atsisako, rašydamas (pusl. 242): "Aš tik pasakyčiau, kad daug svarbesni žmonės negu aš buvo įsitikinę, kad Dresdeną reikia užpulti".

Pragaras Hauptbahnhof stotyje

Tai buvo užgavėnių diena, 1945 metų vasario 13 d. Nuo užgavėnių vakaro 10 valandos iki pelenų dienos 2 valandos popiet — per 16 valandų Dresdenas buvo paverstas griuvėsių, degėsių ir lavonų dykuma. Knygoje "Dresdeno mirtis" tos šurpulingos valandos tikrai vaizdžiai pavaizduotos.

Pirmas aliarmas pasigirdo lygiai 22:09 val; kitais žodžiais

9 minutę po 10 valandos vakaro. Stotyje buvę traukiniai spėjo iš stoties išvažiuoti, bet kai oro puolimas pusiau vienuoliktos baigėsi, nenukentėję traukiniai vėl buvo grąžinti į stotį. Visos stoties platformos ir praėjimai buvo pilni pabėgėlių. Niekas tą naktį antro puolimo nebelaukė ir niekas stotyje dar nežinojo, kad ir pirmasis puolimas miestui buvo padaręs baisių nuostalių: 28 ketvirtiniai kilometrai miesto jau buvo paversti tikra liepsnų jūra...

Stotyje vykstant didžiausiam judėjimui staiga pasigirdo naujas aliarmas. Visi geležinkelio bėgiai buvo traukiniais užkimšti, o visos patalpos žmonių perkimtos, beviltiškai viskas susigrūdė. Aliarmas pasigirdo lygiai vieną valandą prieš vidurnaktį.

Vėl nakties dangaus tamsoje pasigirdo nematomų karo pajūčių metalinis užimas. Netrukus pasigirdo tolimi kurtūs bombų sproginėjimai, kurie pasibaigė greitu metu artėjo ir garsejo. Tūkstančiams žmonių stotyje nebebuvo kur pasidėti. Sudrebėjo visas milžiniškas stoties pastatas, suzvargėjo langai ir atplaišos žerė į salėje susigrūdusią žmonių masę.

"Bunkeriai! Kur bunkeriai?" suklyko minia mirties baimėje. Deja, Dresdeno jokių bunkerių nebuvo, nes Dresdeno gauleiteris buvo uždraudęs bunkerius statyti, nors pats sau buvo pasistatęs ištaigingą ir saugų bunkerį Jagdschloss gatvėje.

Hauptbahnhof stoties rūsyje buvo įrengta užeiga — Tunnel Schanke, kuri beregint prisikimšo žmonių. Kiti subėgo į vagonus, palindo po vagonais ir lokomotyvais, kas kur kokią dangtį berado, bet tūkstančiai liko grūstis stoties patalpose ir aikštėse. Viršuj nakties danguje pakibo daug gražiomis šviesomis ir varšomis žibančių "kaldėdų eglučių", ir staiga pasipylė bombos, sprogtamosios bom-

bos, padegamosios bombos, benzino bombos, fosforinės bombos, oro minos, napašmas...

Visa milžiniška geležinkelio stotis staiga pavirto nugriuvusių sienų, sulankstytų geležies balkių, didžiulių akmenų, cemento luitų, degančių vagonų, apvirtusių lokomotyvų, ištaškytų pabėgėlių chaosu, o tų žmonių — negyvų, mirstančių, sužeistų ir pamisusių ir po įgriuvusių laiptais, halėse, praciūnuose, visur kamsalis ir mirtis. Staiga su perkūnišku trenksmu įgriuvo masingasis stoties kupolas. Troškinančios dujos ir dūmai, dulksės ir suodžiai aptemdė visą stotį ir nugrimzdė apačion pripildė Tunnel-Schanke. Panika. Visi išėjimai užsiblokavo. Rūsyje buvę naciai bandė ginklais prasiūsti viršun, pradėjo šaudyti į išprotėjusių minią, patys galv gale susilaukdami to paties likimo. Nes miestui viršutis ugnies jūra ir stoties esanti tos jūros viduryje, karštis, dūmai ir dajos pripildė visus požemius, rūsius ir vingius. Žmonės besigrūdami kiti kitą traukė prie durų ir sienų, tiems sugriuvus ant žemės, kiti viršun lipo, kol ir tie susitraukė ar nutroško. Vien stoties požeminiuose buvo suskaičiuoti 800 lavonų.

Sūdna diena Senojoje Rinkoje Dresdeno centre buvo miesto senoji rinka, kurios viduryje stovėjo didingas karo paminklas Germania, pastatytas 1870—71 metų karui su prancūzais paminėti. To paminklo papėdėse buvo iš betono pastatyti du milžiniški po pusrėčio metro gilumo vandens baseinai gaisrų gesinimo reikalams. Bet kad ir vanduo galėtų padėti ugniai žmones žudyti, to niekas nesitikėjo.

Po pirmojo didžiojo puolimo užgavėnių vakare visas Dresdeno miesto centras buvo liepsnos rato apsuptas. Žmonėms, pasilikusiems to rato viduje, mirties sprendimas buvo nebeapkeičiamas. Kas buvo rūsiuose, nutroško arba sudegė. Kas išdrįso bėgti viršun, aplinkui vien liepsnos sieną rado. Senoji Rinkos aikštė beregint prisipildė dar nesudegusių žmonių. Pradžioje apstoję vandens baseinus žmonės juose drėkino savo drabužius ir višaip gynėsi nuo kaskart didėjančio karščio. Drabužiai karš-

tyje greitai džiūvo, pradėjo garuoti, o greit ir degti. Gaisro jūroje kilęs smarkus vėjas sukėlė baisių ugnies audrų, gindamas žmonėms į akis degančias medžiagas, kibirkštis ir troškindamas aitriuose dūmuose. Prasidėjo masinis mirimas... Sukritę ant įkaitusio meksfalto žmonės patys užsidedę lyg pagaliai krosnyje.

Mirties baimėje žmonės pradėjo ropoti ant vandens baseinų krantų, pradžioje vandenį vilgomais drabužiais gelbėdamiesi, bet kai ir jų drabužiai pradėjo degti, pradėjo šokti į baseinus vandenin. Vandens! Vandens! Juo karštis didėjo, juo daugiau žmonių šoko į baseinus. Mažai kam į galvą beatėjo, kad baseinai yra po pusrėčio metro gilumo...

Vieni, kurie mokėjo plaukti, dar bandė laikytis vandens paviršiuje, kiti tuoj pradėjo grimsti ir skęsti, drauge su savim

apačion traukdami viršuj tebeplūduriuojančius. Iš baseinų išlipti ir norint nebebuvo galima, nes sienos buvo aukštos ir slidžios, o niekur pasitverti nei pasispirti.

Minia, kuri baseinus tebesu- po, pajutusi, kad baseinuose jau pilna skęstančiųjų, bandė atsitraukti, bet buvo per vėlu. Minia iš toliau spaudė, kol ap-

(Tęsinys 3-me psi.)

Easter Greetings

to our Lithuanian friends

from

AVONDALE
Savings & Loan Assn.

DI 2-7700

2965 Milwaukee Ave

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki savo klijentams ir draugams

SHIMKUS DRUGS

FRANK A. SHIMKUS, R. Ph. G.

3301 So. Halsted Street

Chicago, Ill.

Phone: LAfayette 3-8863

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linki visiems geros valios lietuviamsMETROPOLITAN
STATE BANK

2201 WEST CERMAK ROAD

Kampas LEAVITT STREET

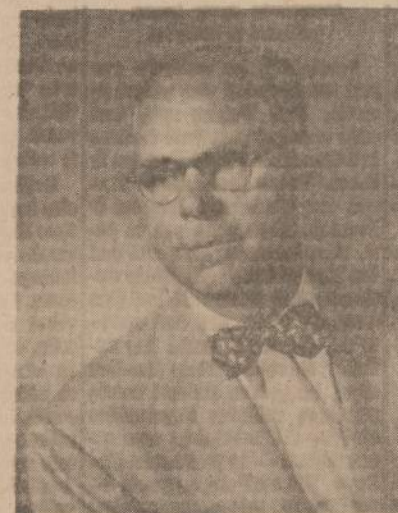
BANKO VALDYBA IR DIREKTORIAI

Mano širdis vis dar labai suspausta, bet

linkiu visiems prieteliams, draugams ir

bičiuliams linksmai ir laimingai

praleisti Velykų šventes

Dan Kuraitis

SVEIKINA DRAUGUS IR REMEJUS SU VELYKŲ ŠVENTEMIS

UNIVERSAL SAVINGS
& LOAN ASSOCIATION

1800 SO. HALSTED STREET

CHICAGO 8, ILLINOIS

Tel-fonas: HAYmarket 1-3070

Pareigūnai:

PAUL J. RIDIKAS Prezidentas
PAUL MILLER I Viceprezidentas
EDMUND J. BARABAS II Viceprezidentas
OLGA RYPKUS Sekretorius ir Manager
K. M. AUGUST Iždininkas

Direktoriai:

PAUL J. RIDIKAS EDMUND J. BARABAS
K. M. AUGUST OLGA RYPKUS
ALEXANDER NAGLIS LILLIAN TOTH
PAUL MILLER WILLIAM MANKUS
VINCENT PAČKAUSKAS

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo spl.)

mozėry ir varmų (buvusiųose Rytprūsijuose, kuriuos dabar administruoja lenkai), o jų tarpe ir tokie, kurie už lenkybę nacių metu sėdėjo koncentracijos stovyklose, dabar užsirašo vokiečiais, kad tik gautų išspruktį iš bolševikinės Lenkijos. Ar yra kuo džiungtis? — baigia B. Toporska.

6.

Maironį parafrazuojant, ar pažinot Banaitį, kurs iš germanų žemės paskaitų atvykęs buvo! Grežo atlikęs didelį žygį — painformavęs (tiksliai, bešališkai, dokumentiškai) apie okupuotą Lietuvą. Ji gyva savo pasyviškuoju pasipriešinimu oku pantui rusui. Su "naujosios klasės" tautiečiais (sportininkais, intelektualais ir kt.) yra turėjęs visą eilę pasikalbėjimų. Labiausia trumpas ir drėtas atsakymas buvo vieno komjaunuolio.

— Ar Mindaugas po krūksto nebebuvo Mindaugas?
J. Cicėnas

KAIP BUVO...

(Tęsinys iš 2-ro psl.)

linkni baseinus stovėjusieji buvo mirtinai sutrypti. O bombos vis dar staugdamos krito, dar labiau pakurstydamos visuotini ugnies tvaną. Pagaliau didelė bomba pataikiusi į vieną baseiną, jį susprogdino. Milžiniškas vandens fontanas išsokęs į padanges, nukritęs užtvėrė aikštę su žmonėmis ir nutūkėjęs į rūsius, prigirdė ten buvusius dar neautoskusius žmones... Kas nesudėgė, prigėrė.

Giltinė sienapiūtė pabėgėlių minioje.

Visu Rytų frontu Hillerio "tūkstanties metų reichui" baigiant trupėti, priešais atslėnkantį Maskvos ordą traukėsi kas gyvas žymioji dalis Silezijos būrų ir iš dar toliau į pietus ir šiaurę. O iš ankstybesnių pabėgėlių daug buvo tokių

"strategų", kurie būdami tikri, jog Dresdeno nebombarduos, čia spietėsi ir savo artimuosius kvietėsi. Mūsų lietuvių Dresdeno buvo prisiglaudę bene daugiau kaip bet kur kitur Vokietijos miestuose. Eltos redaktorė Janina Gerulnitytė keliomis dienomis prieš katastrofą išskubėjo į Dresdeną, sakydama, jog Berlyne per daug nesaugu, ir įtikinančiai kviedama keletą savo kolegų vykti kartu. Kurie dėl įvairių priežasčių negalėjo su ja išvykti, liko gyvi...

Nebetildami mieste, daugumas pabėgėlių, nežūrint, kad vasario pradžią, pats žiemos vidurys, "apsigyveno" Dresdeno Didžiam Daržė (Gross-Garten), esančiame Elbės paupiose, tikėdamiesi po dienos kitos ištraukti toliau į vakarus. Čia buvo sustoję daugiausiai tie, kas turėjo šiek tiek savo susisiekimo priemo-

nes ir turėjo ką ant žemės pasikloti.

Pirmasis oro puolimas užgavėnių vakare kaip Hauptbahnhof stotį, taip "Didįjį Daržę" aplenkė, bet antrasis užskridimas vieną valandą po pusianakčio, jau nuklojo bombų ir kitokių žudymo priemonių tinklu ir stotį ir Elbės paupius. Žmonėms kas vežimuose po polubiais, kas palapinėse ant žemės, kas miegamuose maišuose, kas po vietinelių apsaustu susiglaudus, staiga be jokių sirenų gando, viršų danguose sužibo daug daug labai graži "kalėdų eg-lučių" ir iš tamsos viršum "eg-lučių" pasipylė visokiausio kalibro ir paskirties bombos. "Didžiam Daržė" ir Elbės paupiose pievose buvo ir daugybė atbėgusių pačių Dresdeno miesto gyventojų, taigi norint sulaukymui vokiečius, čia buvo geriausia proga.

Dar neteko girdėti, ar užaugo daulininkas, kurs būtų pajėgęs drobėje pavaizduoti tą baisią naktį Elbės paupiuose. Tūkstančių tūkstančiai nieko kito kaip tik žmogienos — vyrų, moterų, vaikų ir kūdikių, senų ir jaunų, sveikų ir ligonių. Dresdeno miestas iš padangų žūrint buvo viena ugnies jūra, bet tos tamsios nepšviestos dėmės Elbės paupiais galėjo slėpti daug taikinių, tad maršalo Harris plieno paukščiai ir toms tamsioms dėmėms nepagalėjo kalibro. Pirmą visą sritį nubėrė tankiai metomomis bombomis ir padegalais, vėlesniais užskridimais paleido salves iš patrankų ir kulkosvaidžių visu plotu išilgai Elbės upės, per tas tamsias dėmes ir paplentėmis. Baisiai gražus vaizdas kaip švitinčios kulkelės ištaisais pėdais skrenda iš aukštybių žemėn ir dingsta įsmėgė žemėj arba žmonių kūnuose... Kurtinantis žemai skrendančių mirties pau-

ksčių kriokimas, patrankų sproginėjimas ir kulkosvaidžių tarškėjimas nutildė bet kokį žmonių klišmą.

Dies irae, dies irae...

Pelenų diena išaušo tyli, rami, niekas nebekrutėjo, tik iškepusių lavonų aitraus tvaiko buvo pilnas oras ir miestas tebedegė. Bet to dar nebuvo gana. Penkiolikai valandų po pirmojo ir vienuolikai valandų po antrojo puolimo, pelenų dieną pietų metu įvyko dar trečias. Niekas nebesigynė, niekas nebejudėjo. Ir didžiųjų bombų nei padegalų niekas nebeturėjo, nes nebuvo taikinių. Tik medžiokliniai karo lėktuvai skraidydami išilgai gatvių ir viešelių užmiesčiuose juos "valė" iš kulkosvaidžių ir automatinų patrankėlių. Tai buvo "pasigailėjimo aktas": pribaigt!

Vasario 15 diena vėl išaušo, bet diena viršum Dresdeno buvo niūri ir saulė buvo paraudusi ir tirštu purvinu šydu apsitraukusi. Miestas kaip perdegęs laužas traškėdamas baigė išdegti. Žmonių lavonų pilnos aikštės ir Elbės pievos, o kas rūsiuose ir požemiuose?

Pradėjo organizuoti laidžių komandas. Visur tik lavonai. Pilies aikštėje lavonų greit prikrovė kalnus... Maždaug panašiai, kaip vieno iš didžiųjų kacetų kieme! Kiek žmonių sudaro lavonų kalną? Sir Robert Paget vėliau sakė, kad 225,000, bet pačių nacių propagandos ministerija paskelbė, kad tarp 350,000 ir 400,000 žmonių Dresdeno žuvo...

Matydami, kad žemė nebepajėgia visų lavonų priimti ir jiems pakasti gyvųjų jėgų nebeužtenka, po dviejų mėnesių, nuo balandžio 16 dienos Senojoje Rinkoje įrengė lavonams deginti lauzą, kur per dieną sudėgindavo po keletą tūkstančių.

Tų vokiečių neišradingumas! Būtų pargabę iš bet kurio kaceto gerą krematoriumą, — tai būtų buvę ir greičiau ir ekonomiškiau!...

Lass die Toten ihre Toten begraben... J. Pr.

Kodėl kunigai dėvi keistus aprėdalus?

Adrian Fortesque savo kalboje Westminster Cathedral Altar Society pasakė, kad "su viena maža išimtimi, kiekvienas rūbas, kokį dabar dėvi Romos katalikų kunigai, yra paprasti romėnų rūbai, kokie buvo krikščionių dėvimi visoje Romos imperijoje antrajame, trečiame ir ketvirtame šimtmetyje". Tai išimtis, amice, yra keturkampis drabužio gabalas, užsidedamas ant pečių. Jis buvo įvestas tik 8 šimtmetyje ir originaliai buvo dėvimas žiemos metu galvai ir ausims apsaugoti nuo speigo, kada bažnyčiose būdavo labai šalta.

Visi bet žinome, kad romėnai dėvėdavo togas. Tai kodėl kunigai jų nedėvi? Pasirodo dėlto, kad togos buvo Romos piliečių drabužis Civis Romanus sum! — esu Romos pilietis, galėdavo didžiulis, kuris turėjo teisę dėvėti togą. Ankstybieji krikščionys Romos imperijoje didžiausia dauguma buvo ne romėnai ir ne piliečiai. Per kelis šimtmečius krikščionių partija buvo pagrindinė ir už įstatymų ribų ir baudžiama kaip nusikaltimas prieš valstybę.

Alba yra paprastas senovės

Bučiavimas

Senovėje ir dabar

Babilonijoje bučiavimas buvo skaitomas tokiu nusikaltimu, kad leidusiai save pabučiuoti merginai būdavo nukertama ausis, o pabučiavusiam berniui nupiaudavo apatinę lūpą...

Graikijoje bučiuodavosi tik vyrai. Bučiuodamiesi pasiimdavo vienas antram už ausų, laikydami rankose kaip ašotį. Dėlto bučkis graikiškai "chytra" reiskia tą patį, ką ašotis su dviem ausimis.

Romoje bučkis buvo griežtai įstatymais reguliuojamas. Prieš savo valią pabučiuota moteris gaudavo teisę į pusę pabučiavusiojo turto!

Viduramžiuose žmonės toli gražu nebuvo tokie jau asketai, kaip jie nuduodavo: pavyzdžiui, trubadūrai apdainuodavo tokią meilę, kur bernelis bučiavo mergelę be jokios pertraukos lygiai 30 valandų! Viduramžiais buvo išrastas ir moterims rankos bu-

tunikas, dėvimas romėnų kaip mūsų marškiniai. Kiekvienas tvarkingas romėnas savo tuniką persijuosdavo juosta, ką ir kunigai daro.

Manipula, kurią kunigas užsimauna ant rankovės, yra senoviškoji nosinė, kurių romėnai nešiodavo ant rankovės, kaip dabar padavėjai nešiojasi rankšluostį.

Ilgoji stula yra Romos valdininkų nešiotas šalikas, pagal kurį buvo galima spėti valdininko užimamas rangas. Panašiai dabar kariuomenės MP dėvi ant rankovių raiškščius ir vokiečių naciai dėvėjo svastiką.

Dalmatika yra antras tunikas, dėvimas viršui pirmojo, kaip ir antrieji marškiniai, o chasuble arba arnotas originaliai būdavo kaip ir lietpaltis ar užvalkalas nuo lietaus ir blogo oro. Senovėje jis būdavo net su galvomaišiu (bašliku).

čiavimas. Padavimais iš XIII amžiaus, vyrui išvykstant į kelionę, žmona turėjo išbučiuoti ne tik vyrą, bet ir jo žirgą, vėliau vežimą.

Bučiavimas per prievartą. Teismo byla Rostock'e 1528 m. aprašo kaip žmona apskundė vyrą dėl apsieidimo pareigose. Žmona teisme reikalavo, kad vyras ją bučiuotų mažiausiai po 6 kartus per dieną. Teismas priteisė vyrui tokią bausmę: darbo die-

nomis bučiuoti žmoną po 3 kartus per dieną, o sekmadieniais ir šventadieniais po 5 kartus.

Apie tą patį laiką pateko į teismą vienas anglas dėl nuosavos žmonos apmušimo. Teismas vyrui priteisė per 6 savaites bučiuoti savo žmoną po dukart per dieną, arba tiek pat savaitių eiti į kalėjimą. Vyras pasirinko kalėjimą.

O dabar? Apie dabar patys žinote.

Širdingai sveikina savo tautiečius lietuvius ir linki jiems linksmų VELYKŲ ŠVENČIŲ

ALFONSE F. WELLS TEISEJAS

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ MŪSŲ TAUPYMO IR SKOLINIMO NARIAMS, BENDRADARBIAMS IR VISIEMS LIETUVIAMS LINKI VALDYBA IR DIREKTORIAI

JOHN PAKEL Sr., Chairman of the Board

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
6245 SO. WESTERN AVENUE CHICAGO 36, ILLINOIS
GRovehill 6-7575

SOPHIE BARCUS RADIJO ŠEIMA

IR LIETUVISKOS RADIJO VALANDOS BENDRADARBIAI LINKI VISIEMS LIETUVIAMS LINKSMIAUSIU VELYKŲ ŠVENČIŲ!

Aldona Barcus Daukus ir josios vyras Feliksas Daukus

VISOS SOPHIE BARCUS RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS IS WOPa 1490 kil. AM. 102.7 FM.
Lietuvių kalba: Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10—11 val. ryto — Seštadienį nuo 8 iki 9:30 val. ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
VAKARUSKOS: pirmadieniais 7 val. vakaro.

7159 South Maplewood Avenue Tel.: HEmlock 4-2413
CHICAGO 29, ILLINOIS

VAIKAS SENOVĖS TAUTOSE

Vaiko socialinė padėtis, jo auginimas ir gydymas

Rašo PROF. DR. VANDA TUMĖNIENE

Vaiką auklėti reikėta pri- taikyti jį prie jo kultūrinės aplinkos. Prof. A. Czerny

I. Beteisūs naujagimiai.

Vaiko auklėjimas yra la- bai svarbus klausimas dyde- šimtame amžiuje ir kelia ne- mažai problemų. Tolimoje pra- eityje juo irgi rūpinosi įvai- rios tautos ir įvairiomis epo- chomis, pagal savo kultūros ir moralės lygį.

Manau, būtų įdomu ir nau- dinga pažinti nors bendrais brožais tų laikų vaiko sociali- nę padėtį ir jo auklėjimą: ir tai galėtų sužadinti mumyse naujų minčių.

Gilios senovės tautos, pali- kusios nemažai kultūros pa- minklų, turėjo labai skirtingus nuo dabarties papročius ir mo- ralės supratimus apie savo naujagimius. Jos nebrangino jų gyvybės, negerbė juose au- gančio žmogaus, o laikė nuo- savybe, kurią galėjo laisvai, atvirai sunaikinti.

Prie tų senovės tautų pri- klausė Egipto, Asirijos, Babilo- no, Indijos gyventojai ir kiti. Tokias pat pažirtas turėjo ir kiek vėlesnės kultūringos tau- tos, Graikai ir Romėnai. Ten

naujagimio gyvybė nebuvo ap- saugota nei papročiais, nei įs- tatymais, o priklausė vien nuo šeimos tėvo noro ir jo valios, palikti augti namie, ar pasmer- kus mirtin, išmesti.

Krikščionybė vertino kitaip kūdikio gyvybę. Jau pirmam šimtmečiuje krikščionių Bažny- čia rūpinosi išlaikyti jų gyvy- bę ir globojo pamestinukus.

Naujagimių teisinė padėtis keitėsi. Pradėta žiūrėti į jį, kaip į augantį žmogų, kuris tu- ri teisę gyventi, vystytis ir bū- ti globojamas. Žmonių kultū- rai augant ir medicinos moks- lui kylant, buvo dedamos visos pastangos ne tik normaliems, stipriems gimusiems, išauginti, bet ir neišvystęsiems bei luošiams, ir paversti juo nau- dingais žmonijos nariais.

Pažvelkime, kokie buvo Ro- mos papročiai ir kaip romėnai elgėsi su naujagimiais.

Gimusį padėdavo ant grindų prie tėvo kojų ir jei jis, pažiū- rėjęs pakeldavo kūdikį, tai ta- tai reikėd, kad leido auginti. Priešingu atveju jis buvo iš- metamas, jį nešdavo į taip va- dinamą „Columna lactaria“, daržovių turgų, kur suėdavo moterys. Tai buvo vienintelė, nors labai maža viltis, kad vie- na iš jų pasims pamestinuką, šiaip jie visi ten mirdavo. Pa- ėmusi auginti, galėjo vėliau, išauginus, parduoti į vergus, o patricijų tuoman jis negalė- jo grįžti; pasitaikė irgi, kad to- kius vaikus suėsdavo elgetauti. Pamestinukai išaugę, likdavo neretai gladiatoriais, o mergai- tės patekdavo į prostitutėlių kad- rus. Sakoma, kad žvėrys sura- dė pamestinukus, juos maitino ir užaugindavo, kaip rodo iška- simai, paveikslai, statulėlės. Ro- mos Kapitolio muziejuje yra statulėlė, vaizduojanti vilkę, žindančią du pamestinukus, Romulą ir Rėmą, kurie užau- gę tapo garsiais didvyriais. Ro- mos įstatymai leido tėvui fizi- niai bausiti vaikus: plakti, su- kaustyti grandinėmis ir užmuš- ti (451 pr. Kr.). Jei tėvas tris kartus parduodavo sūnų, tai pastarasis virsdavo nepriklau- somu nuo tėvo. Tikrai antro šm. po Kr. Kaisaris Antonius Pius atėmė tėvams teisę parda- vinti vaikus į vergiją.

Atėnuose — Graikijoje, luo- ši, silpni naujagimiai buvo me- tami į prarają nuo aukšto kal- no Taygetas. Graikų įstatymai, Likurgo 900 m. pr. Kr. Sparto- je ir Solono 600 m. pr. Kr. Atėnuose sankcionavo nauja- gimųjų žudymą, nurodydami tikslą: apsaugoti tautą nuo sunkios naštos auginti silpnus ir luošius. Galima būtų prieis- ti, kad norėta pasiekti tautos sveikatos ir grožio, kad tai bu- vo savo rūšies selekcija; be to kūdikių naikinimas mažino

prieauglį. Dionizas iš Halikar- naso rašė apie Romą, kad Ro- nulus padidino gyventojų skai- čių įsakymu auginti visus ber- niukus naujagimius, o dukte- ris — tikrai pirmgimusias. Draudė naikinti vaikus iki 3- jų metų amžiaus, išimtis suda- rė luoši iš prigimimo, arba vė- liau pasidarę; o tuos tėvai ga- lėjo nužudyti tikrai penkiems kaimynams apžiūrėjus ir suti- dus.

Senovės Egipte ir Mesopota- mijoje (Asirijoje, Babilone) su naujagimiais elgėsi irgi ly- giai taip; pav. Babilone mes- davo juos į šulinius, gatvėse, ar kur toliau nuo gyvenamų vietų žvėrimis suėsti. Vienas Asirijos padavimas sako, kad vieno karaliaus žmona buvus šventikė ir neturėjusi teisės gimdyti vaikų, pagimdžiusi berniuką slapta, įdėjo dėžu- tėlį ir įmetė upėn. Jis buvo ras- tas ir išaugintas sodininku. Ka- ralienė pamėgo tą sodininką ir padarė jį valdovu. Senovės Indijoje viena iš Budos legen- dų sako: kai motina Čukla pa- sisakė vyrui, laukianti kūdikio, gavo atsakymą: „Jei pagimdy- si berniuką, tai gerai, bet jei mergaitę, tai išvarysiu tave su ja iš mano namų“. Kitoje le- gendoje sakoma: Karalius Bimbisara pasakė žmonai (gy- dytojo Jivako motinai), paduo- damas perlus: „Jeigu sunus, duok jam perlus ir pasiųsk jį man, jeigu dukte, palik perlus sau“.

Štai tokios buvo senovės ber- niukų ir mergaičių teisės gy- venti ir būti globojamiems. O kaip 20 šm.? Neretai sužaloja- ma vaiko dvasia šeimoje, favo- rizuojant kitą vaiką. Tos gi- lios senovės legendos turėtų žadinti tėvus vienodai bran- ginti ir auginti vaikus, neda- rant išimties tarp jų.

II. Vaiko auginimas senovėje.

Nors senovės tautos žūdė naujagimius, bet paliktus au- ginti globojo ir stengėsi išlai- kyti jų sveikatą, grožį ir sti- prumą. Tos tautos tikėjo die- vais, kurie saugojo gimdymą ir kūdikių gyvybę, tai jie mal- davo juos saugoti nuo pikty- demonų, kurie susirgindavo kūdikius, pagriebdavo iš moti- nos glėbio ir nukankindavo.

Įdomu, kaip buvo ten kūdi- kiai auginami. Naujagimiai bu- vo maudomi vandenyje; kai kur vyne, o kitur jiems trynė odą druska. Suvystyti kūdi- kiai buvo suveržiami plačio- mis juostomis, visas kūnas, žė- miau galvos ir galūnės drau- ge. Motinos priširdavo juos per pečius, nešiodavo ant nugaros visą dieną, o tik naktį guldy- davo į savo guolį.

Paprotis vystyti kūdikius juostomis, visą kūną su galū- nėmis, liko nuo senovės, per viduramžius iki naujų laikų. Žmonės galvojo apsaugoti tuo kūną nuo įvairių iškreipimų, luošumo. Netolimoje praėityje ir mūsų kūdikiai Lietuvoje buvo taip vystomi. Šis paprotys buvo žalingas, trukdė kūdikiui vystytis, nes neleido laisvai judėti. O jis gimęs pradeda greitai judinti galūnes, ypač atbudęs, verkdamas ar išsigan- dęs. Judėjimas padeda jam vystyti pajautimus, tokiu bū- du jis pradeda pažinti aplinką.

Kas liečia maitinimą, tai se- novės motinos visos žindė kū- dikius ir labai ilgai, 2-3 metus. Jos nešiojo amuletus tikslu tu- rėti daugiau pieno, varlojo hirtus, užkalbėjimus. Žindyvių vardas buvo žinomas ir ger- biamas, bet jos žindydavo tik karalių kūdikius; jas parink- davo iš haremo moterų. Gy-

vulių pienas, ar tai karvės, ar ožkos, asilės buvo retai varto- jamas pietų tautose, daugiau šiaurėje, pav. pas germanus. Iškasenose randami gyvulių ragai ir moliniai indai, pana- šūs į vėlesnių laikų indus, kū- dikams maitinti pienu.

Israėlio gyventojai, pagal Talmudo raštą, maudė nauja- gimius vyne, vystė kūną ir ga- lūnes juostomis; maitinti krū- timi buvo laikoma motinos prievole; jos pradėdavo žin- dyti tuoj pagimdžius, vėliau- siai po 24 valandų ir maitino 2 metus, net iki 5 metų. Pas germanus, gyvenusius šiaurėje, maudė naujagimius šaltam vandenyje, arba tiesiog upely- je, kad išmėginus jų stiprumą ir atsparumą; po to trynė odą druska. Kūdikiai gaudavo mo- tinos pieną, bet buvo duodama ir karvės pieno, kuris šaltam klimatai nesurūgėdavo lengvai. Abiejų lyčių didesni vaikai bė- giodavo nuogi; tik šiaurėje, žiemą, užmesdavo odos ar kai- lio gabalus ant nugaros, per pe- čius. Užsilikę Egipte vaikų žaislai primena kiek šias die- nas: kaip lėlės judamomis ran- komis, šokantis berniukas, kro- kodilas judamu apatiniu žan- dikauliu ir t. t. Vaikų auklėji- mas stengėsi išauginti juos pa- gal tautos papročius, gyvenimo būdą ir išmokyti gerą el-

gesio. Skaityti ir rašyti mokėsi tik tie, kuriuos galvojo paruoš- ti raštinei; jie lankė mokyklą šventyklose 1/2 dienos, ten motinos nugabendavo maisto — duonos ir alaus. Mokytojai davė ir fizines bauses, kad priverstų mokytis.

III. Vaikų gydymas senovėje.

Vaikų gydymas buvo parem- tas tikėjimu dievais, burtais ir užkalbėjimais. Tą rodo ir se- niausios Egipto liekanos, 16-to šimtmečio pr. Kristų — Papy- rus ir 7 šm. pr. Kristų — La- bartu tekstas — Asirijoje La- bartu buvo demonė, biurius,

(Nukelta į 5-tą psl.)

Linksmų Velykų švenčių linki visiems savo klientams ir draugams

VALERIJONAS ŠIMKUS
Generalinis kontraktorius

2618 W. 71st Street, Chicago 29, Ill.
Tel. PROspect 8-4268 ir 69

VELYKŲ SVEIKINIMUS

visiems savo draugams ir kaimynams

— siunčia —

Pareigūnai ir direktoriai:

Stanley W. Ropa, prezidentas ir menadžeris
Al. C. Ropa, vykdomasis viceprez. ir sekretorius
Walter A. Ropa, sekr. padėjėjas ir išdininkas

Direktoriai:

Michael Wlezien, Emil Mares
Hon. Matt Ropa, Leonard Slotkowski

Master - in - Chancery Walter Rojek ir
Chester J. Dankowski, teisių patarėjai.

**PEOPLES
Federal
SAVINGS**
and LOAN ASSOCIATION

1618 W. 18th Street
(near Ashland)

S. W. ROPA, Pres.
HAYmarket 1-5599
Chicago 8, Ill.

LINKSMŲ IR LAIMINGŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ LINKIME VISIEMS LIETUVIAMS

Charles P. Kal

Darwin P. Kal

Aukšti valstybių pareigūnai tariasi dėl taikos tarptautinėse konferen- cijose, bet negali susitarti. Mes, Amerikos lietuviai, esame laimingi, gy- vendami laisvės ir gerbūvio šalyje. Rusų pavergtuose kraštuose žmonės kenčia baimę ir skurdą.

Tarptautinės įtampos laikotarpiu lietuviai privalo būti vieningi ir gerbti vienas kitą. Bendromis jėgomis turime siekti laisvės gimtiniam sa- vo kraštui ir stiprinti savo pozicijas šioje šalyje. Tikrai vieningomis jė- gomis pasieksime savo tikslo.

Advokatai CHARLES P. KALL ir
DARWIN P. KAL

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime visiems savo klientams,
draugams ir pažįstamiems

KRISTINA IR EMILIS KURAIČIAI
MAISTO KRAUTUVĖ

2500 W. 69th St. Tel.: PROspect 6-2229
CHICAGO 29, ILL.

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

Linkime Visiems Savo Kostumeriams,
Draugams ir Visiems Lietuviams

VALDYBA IR DIREKTORIAI

PETER P. KEZON
Executive officer

4 1/2 %
metams

**DABAR
MOKAMI
DIVIDENDAI**

New Hours

Monday, Thurs.,
Friday
9 AM to 8 PM
Tuesday 9 AM
to 5 PM
Wednesday, Sat.
9 AM to 12 noon

**SUPREME
SAVINGS and LOAN ASSOCIATION**

1751 West 47th Street

Phone YArds 7-3895

TURTAS VIRŠ \$29,200,000.00

VAIKAS...

(Atkelta iš 4-to psl.)

žiauriai atrodančios moters pavidalu; jos bronzinis atvaizdas yra Babilone. Susirgus vaikams buvo kviečiami gydytojai; jie vartojo įvairius vaistus iš žolių, bet ir naudojo burtus, užkalbėjimus, maldas dievams. Burliams buvo vartojami ir tepalai iš žolių, pelenų, riebalų. Tad matome, kad senovės medicina buvo religinė-maginė, rėmėsi tikėjimu, dievais ir demonais, vartojo magiją.

Specialistų, vaikų gydytojų, senovėje nebuvo; jie gydė visus ligonius. Bet iš senovės Indijos užsiliko vaikų gydytojo vardas Jivaka 500 m. pr. Kristų. Budos laiku. Jis buvo labai garsus, apie jo gydymo stebuklus išliko daug legendų. Jose sakoma, kad jis gydė žolėmis ir žinojo kiekvienos veiki-

mą ir kokias ligas tinka. Labai įdomi legenda apie jo išradimą medžio, kurio spinduliai persiviesdavo kūną, net ir vidurius, kas jam padėdavo nustatyti ligą. Jis operuodavo suaugusius ir vaikus, darydavo ir pilvo operacijas, atidarydavo sidabrinio peiliu, sutvarkydavo, įslatydavo žarnas. Taip pat legendoje pasakojama, kad jis išėmė gyvą kūdikį per pilvą iš mirstančios motinos. Indijos karalius Bimbisara ir jo ipėdinis Ajatasasu paskelbė Jivaką gydytojų karaliumi ir liepė vežioti jį dramblių, su didžiulėmis iškilėmis ir ovacijomis.

Jivaka buvo Budos pasekėjas ir jo gydytojas, pastatė Budai baldų namus, griuvėsiai buvo rodomi naujausiais laikais. Užsilikęs indų medicinos rinkinys buvo išverstas į sanskritų kalbą 4 am šm. po Kristaus; jame randami ir Jivakos re-

ceptai, pav: vienam jis prirašė trijų rūšių žoles su medumi, vaikui nuo vėmimo dėl susirinkusių skreplių.

IV. Vaiko auginimais Graikijoje

Graikijos motinos žindė savo kūdikius, bet kviesdavo ir žindynes; jos buvo garsios auklės, todėl jas kvietė ir kiti senovės kraštai, ypač Roma. Graikijoje kūdikiai buvo vystomi stipriai juostomis, rišant kūną ir galūnes drauge, tik Spartoje taip nebuvo daroma; ten kūdikio kūnelis buvo laisvas (Plutarch). Kad užmigdytų neramų kūdikį, motinos stengėsi jį nuraminti dažnu žindymu, supo, laikydamos ant rankų ir dainuodavo lopsines. Buvo irgi vartojamos supamos lovytės kūdikiams.

Aprašoma, kaip žaidė vaikai 5-tame šm. pr. Kristų. Kūdikiams duodavo skambančius žaisliukus; didesnės mergaitės žaidė namų ruošą su lėlėmis, o berniukai vedė karus, žaisdami moliniais kareiviais; jie supoši supuoklėse ar supama lenta, žaidė panašiai, kaip dabartiniai vaikai, pav: gūžinėjimais, vertimusi per galvą, — kubeliais kauliukais, riešutais ir užsiėmė praktiškais prietaisais, kaip sraigtais, butelių atkimštuvais ir t. t. Įdomūs Galeno patarimai tėvams; (jis gyvenė 129-199 po Kristaus): auklėjimą reikia pradėti anksti, nuo kūdikystės ir išvystyti gerus įpročius, nes įgijus blogus, sunku perauklėti. Blogi įpratimai jis laiko ir dažną ar nuolatinį žindymą, kūdikių laikymą prie krūtinės dieną ir naktį. Vaikas turi įprasti valgyti viską, kas jam duodama, negriebti pačiam valgių, neryti godžiai, netepti burnos ir rankų valgant ir t. t. Jis pataria nevaržyti kūdikio judesį ir leisti laisvai bėgioti. Plutarchas rašė: "vaiko dvasia miukšta,

kaip vaškas, joje atsimuša, kaip antspaudas visa tai ką mato ir ko išmoksta kūdikystėje"; todėl patarė neimti nežinomų žindynių - auklių o tik išauklėtas pagal graikų papročius; auklėtoja turi būti mandagi, nepikta, neprietarinti, dora moteris, švari ir negerianti vyno. Plutarchas patarė auklėti vaikus nevaržojant bausmių; reikia jiems aiškinti, kaip elgtis; kad perspėjus jų klaidas, tėvai turi duoti gerus pavyzdžius, kaip elgtis ir atlikti savo pareigas.

Vaikų auklėjimas Spartoje buvo garsus tais laikais. Berniukai buvo mokomi kūno lankstumo, judesio greitumo ir drąsumo. Jų kūnas nebuvo lepinamas šiltu maudymu ir tepalais. Jie miegojo lauke vasarą ir žiemą, gulėjo ant žemės. Jaunos mergaitės mokėsi minkštinti kūną, užsiėmė sportu ir tokiu būdu išvystydavo raumenis, kas vėliau palengvindavo gimdymą. Mergaitės nelankė mokyklų, jas mokė namie motinos ir auklės, skaičiuoti, rašyti ir skaičiuoti, taip pat muzikos, dainavimo, šokių ir praktiškų darbų: verpti, ausli, megsti. Mokyklos buvo privacios, pritarusių profesionalų mokytojų organizuojamos ir vedamos. Berniukai lankė mokyklą nuo 6-7 metų amžiaus, bet nebuvo verčiami daug mokytis, daugiau žaidė ir darė gimnastiką, mokytojai turėjo būti malonaus būdo, kad vaikai turėtų dvasios ramumą ir linksnumą. Nuo 12 metų jie mokėsi gramatikos, geometrijos, o nuo 14 metų, ir filosofijos. Kūno minkštinimas, sportas, buvo privalomas mokyklose. Graikijoje buvo mokytojai ir gydytojai specialistai kūno minkštinimams, sportui.

Vaiko ugdymas senovės Romoje buvo panašus į Graikijos, tik romėnai nesirūpino tiek kūno grožiu ir lankstumu, nevertino kūno minkštinimo ir sporto. Svarbiausias vaiko auklėjimo uždavinys buvo išauginti jį pagal papročius.

Kad išmokus mokinį gero elgesio ir sukelti norą mokytis, buvo vartojamos ir fizinės bausmės. Taip Horacius (65-88 pr. Kristų) aprašo mokytoją, „Plagosus“, kuris plakė ryškėmis. Prudentius Aurelius Clemens (mirus 405 m. po Kr.) rašė eilėmis: „poeto jaunas gyvenimas praėjo su ašaromis ir ryškėmis“ —

V. Vaiko gydymas Graikijoje

Daug medicinos raštų paliko Graikai, bet nebuvo raštų vien apie vaikų ligas, žinių apie jas jos randame gana daug bendroje medicinoje. Ten aprašomas kūdikių ir vaikų auginimas ir auklėjimas; ligų diagnozės ir įvairūs patarimai, kaip apsaugoti vaikų sveikatą ir kaip gydyti. Daugelio ligų graikiški pavadinimai ir dabar vartojami. Nemažai žmonių ir šiandien tiki senovės graikų gydytojų patarimais. Graikai manė, kad trumpai prisegtas liežuvis pas naujagimį turi būti palituosuojamas chirurginiu būdu, nes trukdytų vėliau valgyti ir kalbėti. Atsimenu, dar N. Lietuvoje tėvai kreipėsi pas gydytojus tuo reikalu, tuo

tarpu toks gydymas nereikalingas ir gali būti pavojingas, nes atidaro burnos infekcijai vartus. Augant kūdikiui, liežuvis darosi laisvesnis, kalba vystosi gerai, taip pat netrukdo valgyti kietesnius valgius. Kirminų sukeltas ligas Graikai laikė labai pavojingomis, net gresiančiomis gyvybei. Kirminų vartymų cėsna paveldėjom iš Graikų medicinos. Pas juos aprašomas sunkus dantų kalinimas ir gydymas skarifikacijomis; (piuviais) aprašomi jų simptomai: karštis, penoras valgyti, neramus miegas, nuolatinis verkšlenimas, vėmimas, viduriavimas. Ar negirdime ir dabar tėvus dažnai sakant, tai niekai, tai tikrai dantukai auga, ir jie laukia, kad greitai praeis, o tuo tarpu dantukai nepasirodo, o liga stiprėja. Tik nervingi vaikai rodo kaikiuriuos neramumo simptomus, bet ne nuo dantų yra sunkūs virškinimo sukrūtimai, ar aukšta temperatūra.

Nors Graikų medicinos literatūra rėmėsi mokslu, bet neretai galima sutikti ir prietarų, burtų, piktų dvasių užkalbėjimus — tai yra senovės religinės magiškos medicinos li-kučiai.

Reikia pastebėti, kad graikuose buvo laukomos labai svarbiomis sveikatos profilaktikos priemonėmis ir natūralaus gydymo patarimai, būtent, higieniškos gyvenimo sąlygos, linkama mityba, sveikas buvimas, kūno svara ir minkštini-

mas. Jie rūpinosi ne tik kūno sveikata, grožiu, geru lankstumu ir drąsumu, bet irgi dvasios sveikata; geras auklėjimas, jų nuomone, buvo pamatas, kad išauginti gerą ir dorą žmogų.

SKAITYK PATS IR PARAGIN KITOS SKAITYTI NAUJIENAS

Jurgio Baltrušaičio ŽEMĖS PAKOPOS

Šio leidinio keletas egzempliorių dar yra likusių ir galima įsigyti iš vertėjo Jono Valaičio. Leidinys kietai įrištas. Vertinga ir graži dovana švenčių ar panašia proga. Kaina \$1.50. Nedelsiant bus pasiųsta paštu. Rašykite adresu: Mr. Jonas Valaitis, 1507 So. 31 Avenue, Cicero 50, Illinois. Tel.: OL 6-3180.

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ linkim visiems savo draugams ir pažistamiems

HELEN ir ALBIN RUDINSKAI

4839 West 14 Street, Cicero 50, Ill. Tel. OLYmpic 2-6713

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ linki visiems savo klientams ir draugams

ANTANAS VILIMAS

PERKRAUSTYMAI ARTI IR TOLIMŲ DISTANCIJŲ 3415 So. Lituanica Avenue CHICAGO, ILLINOIS Tel.: FRontier 6-1882

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ linkime klientams, draugams ir pažistamiems

PALANGOS VALGYKLA

JUOZAS IR JADVYGA BARTKAI

6918 So. Western Ave. Phone GR 6-9758

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

Linkime Visiems Lietuviams!

NELAUKITE- Rytoj gali buti per vėlu!

Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per MCSU kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonių.

"MES ESAME PIRMAKLASIAI NARIAI CHICAGO BOARD OF UNDERWRITERS"

O'Malley & McKay, INCORPORATED

222 West Adams St. Kambarys 1043 Phone: CEntral 6-5206

GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ KOMPANIJŲ:

- COLUMBIA INSURANCE COMPANY
IMPERIAL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
MICHIGAN FIRE AND MARINE INSURANCE COMPANY
PHOENIX INDEMNITY COMPANY

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ LINKI VISIEMS KOSTUMERIAMS IR REMEJAMS

Mutual FEDERAL Savings AND LOAN ASSOCIATION

CHARTERED AND SUPERVISED BY THE UNITED STATES GOVERNMENT

2202 West Cermak Road Chicago 8, Ill

Phone: VIrginia 7-7747

Vadovybė:

- JOHN J. KAZANAUSKAS Prezidentas
PETER KAZANAUSKAS Viceprezidentas
STEPHANIE SIMONAITIS Sekretorius - Išdininkas
ANTHONY L. LAPINSKAS Sekr.-Išdininko padėjėjas ir advokatas

Direktorai:

- JOHN J. KAZANAUSKAS
PETER KAZANAUSKAS
JOSEPH W. KILKEVICH
PETER KRAUJALIS
ANTHONY L. LAPINSKAS
WALTER MISEVICH
CASIMER OKSAS
ANTHONY VILKAS

"PLANINGAS TAUPYMAS MOKA GERUS DIVIDENDUS"

GIMIMO STEBUKLAS

Ką mokslas jau žino apie žmogaus prasidėjimą

Nors mokslas šiandien jau tiek nuprogresavo, jog gali ir jau turi priemonių visą gyvybę žemėje išnaikinti, tačiau pats jis tebėra vystyklusose ten, kur dalykai liečia gyvybės pradžią — žmogaus gimimo stebuklą.

Omnes vivum ex ovo

Kad omnes vivum ex ovo (visa, kas gyva — iš kiaušinio), tai jau net senovės romėnai žinojo, bet kaip dviejų šimtų svarų žmogus išsivysto iš akiai neužmatomo mikroskopinio „kiaušinio“, tai ir romėnams buvo ir mums tebėra stebuk-

las. Kaip viena vienintelė pirmoji gyvybės celė narvelis, ląstelė) besidalindama tiek prisidaukina, kad viename suaugusiam žmoguje tokių celių pasidaro apie tūkstantis milijonų? Kas yra tos genės, tie fantastiškai smulkūs paveldėjimo iš kartos į kartą perdavėjai, kurie apsprendžia būsimą žmogaus charakterį, būdą, spalvą, rasę, vieną bruožą paimdami iš tėvo, kitą — iš motinos, dar kitą iš senelio ar net prosenelės, iki mažiausiai ketvirtos kartos? Mokslas nieko nežino, kaip tos genės atrodo, kaip jos elgiasi ir veikia, tik

tieki žino, kad jos yra ir žmogaus formavime vaidina svarbiausią vaidmenį.

Motėris turi iki 420,000, kiaušinėlių

Pirmąjį mokslinį supratimą apie žmogaus reprodukciją suteikė anglų gydytojas, kraujo cirkuliacijos atradėjas William Harvey, septynioliktame šimtmetyje. Kadangi dr. Harvey buvo anglų karaliaus Karolio I gydytojas, tai karalius jį globojo ir jam leido daryti šokių tokius mokslinius tyrimėjimus. Pats karalius davė dr. Harvey dvylika stirmų patelių, kurias suleidus su patiniais, daktaras kiekvieną mėnesį po vieną paskerdė, tuo būdu pirmą kartą mokslininkai studijuodamas motinoje augantį embrioną nuo užsimezgimo iki gimimo mėnesio.

Mikroskopo pionieriu llandas Anton van Leeuwenhoek pirmasis per mikroskopą pamatė žmogaus spermą celę (sėklą), kitas olandas Regnier de Graaf surado kiaušinėlius moters ovariume. Ovariumai (ovum — lotyniškai kiaušinėlis, ovarium — kiaušinėlių sandėlis) yra dvi mažos migdolo formos liaukos, kabančios abipus pelvis. Tie ovarijai atlieka dvi pareigas: jie gamina germines cėles — kiaušinėlius ir moteriškuosius lytinius hormonus. Nustatytas faktas, kad gimdamas moteriškos lyties kūdikis jau turi ovarijus, kuriuose yra jos visam amžiui nustatytas kiaušinėlių kiekis! Nėra suskaičiuota tiksliai, kiek tų kiaušinėlių atsineša gimstanti mergaitė, bet vienas švedų mokslininkas suskaičiavo kiaušinėlius suaugusios moters ovariume. Jų buvo 420,000!

Kadangi motėris iš kiaušinėlių cėles išaugina tik po vieną kiaušinėlį per mėnesį ir tai tik per savo brandos amžiaus metus, tai iš tų šimtų tūkstančių gemalų vos apie 400

teišsivysto į subrendusius kiaušinėlius, ir iš tų geriausių atveju vos keli ar keliolika išsivysto į žmogų.

Motinos kūno paruoša vaisiui auginti

Ištirta, kad vad. ovuliacija, tai yra kiaušinėlio subrendimas ir paleidimas iš ovariumo, įvyksta normaliai tryliktojią dieną po menstruacijos ciklo pradžios. Subrendęs kiaušinėlis yra apskritas — kamuolėlis dvi — šimtosios colio dalies skersmens. Jis turi mikroskopinį geltonumą ir aplinkui turi membraną, želatininės medžiagos kiaušinėlyje. Plaukdamas skystyje laukan iš ovariumo subrendęs kiaušinėlis pasiekia angą vieno iš Falopijaus vamzdelių (Canali Fallopii), kurie jungia ovarijus su gimda (uterus). Kiaušinėliui pasiekus ir patekus į tokį vamzdelį, mikroskopiniai plaukėlyčiai, vadinami cilija, švelniais bangavimais padeda kiaušinėliui nuaplaukti nuo 3 iki 5 colių ilgumo kelią nuo ovarijų iki gimdos. Ta kelionė trunka tris dienas!

Kiaušinėliui tebekeliaujant į gimdą, jo tuštėjanti vieta ovariume prisipildo gelsvos substancijos kuri pagamina vieną iš minėtų dviejų moteriškų lytinių hormonų — progesteroną. Tas hormonas įsilieja į moters kraujo srovę ir pradeda jos kūną paruošti nėštumui. Hormonas „apramina“ gimdos ritmines kontrakcijas, kad neišmestų kiaušinėlio, ir sustorina jos sienas, taip pat labai padaugina liaukų ir kraujo indelių tinklą, reiškia, sumeša į gimdą maisto atsargas, kad nauja gyvybė turėtų iš ko misti tuo atveju, kai kiaušinėlis užsimezga. Jei nėštumas neįvyksta, visa ta sumešta liaukų ir kraujo indelių atsarga vėl pašalinama. Mėnesini praejus visas ciklus pradamas vėl iš naujo, ir taip per visa moters brandos amžių.

Gyvybės užmezgimo procedūra

Iš ovariumo išėjusio kiaušinėlio tikslas yra apvaisinti. Apvaisinimas įvyksta Falopijaus vamzdelyje, kur kiaušinėlis susijungia su vyriškąja gyvybės cėle — sperma, tiksliau pasakius, kiaušinėlis savo vienai pasirinktai spermai „atidaro langelį“ ir ją įsileidžia vidun.

Vyriškosios spermos — cėlės ir gi turi pereiti sudėtingą ir ilgą procedūrą, kol subręsta ir yra tinkamos apvaisinimui. Jos gaminimos lytinėje liaukose. Abidvi liaukos turi po kokį 1000 vamzdelių — kanalų, kiekvienas iki 3 pėdų ilgumo ir šilkinio siūlo storumo. Tie kanalėliai tarnauja sandėliais, kuriuose surenkamos ir sukraunamos spermų cėlės. Vamzdeliai sueina į didesnį Vamzdelį, kurs yra 21 pėdų ilgumo, vadinasi epididymis ir yra apsvyniojęs apie liauką.

Ilgasis epididymis vamzdelis įsilieja į dar didesnį vamzdelį, vad. vas deferens. Raumenų kontrakcijomis šis vamzdis varo spermos cėles iš sandėlių kanalėlių į epididymis, kur jos galutinai sukraunamos subrendimui. Brendimo periodas trunka dvi savaites.

Vyriškosios cėlės yra tiek neįsivaizduojamai mažos, jog per kiekvieną lytinį aktą jų paleidžiama apie 225,000,000.

Reiškia, jei kiekviena sperma gautų sau kiaušinėlį, tai vienas vyras vienu kartu galėtų pripildyti žmonėmis visą Šiaurės Ameriką — JAV ir Kanadą!

Iš tų milijonų spermų, pusė turi berniukams užmegsti reikalingus Y chromosomus, kita pusė mergaitėms užmegsti — X chromosomus. Kadangi moters kiaušinėlių cėlės turi tik X chromosomus, reiškia, kad motėris neturi nieko bendra su

lytimi vaikų, kuriuos ji gimdo. Jei jos kiaušinėlyje apvaisina sperma, turinti Y chromosomus, — gims berniukas, jei X — gims mergaitė.

Iš 250,000,000 tik vienas!

Sykį patekusios į moters gimdą vyriškosios spermos čia iš pačių pradžių susiduria su didelėmis sunkenybėmis ir pavojais. Visų pirma, jos yra neapsakomai mažos — mažiauteris neturi nieko bendra su

(Tęsinys 7-tam psl.)

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ

linkiu visiems savo kostumeriams, draugams ir pažįstamiems

LITUANICA

ROBŲ SIUVYKLA IR VALYKLA
Antanas Gegužis, Sav.

3255 So. Halsted St. — Phone DA 6-3995

LINKSMŲ VELYKŲ LINKIME

visiems klientams, draugams ir pažįstamiems

TREMTIES KAMPAS

BARBORA IR ADOLFAS VIRKĖCIAI

2259 So. Western Ave. Te.: BI 7-9228

Linksmų Pavasario švenčių —
Velykų visiems naujienėčiams
ir draugams linki

Juozapas Balčiūnas

LIET. TAUTINIŲ KAPINIŲ
Prezidentas

LIETUVIŲ AUDITORIJOS

rėmėjas ir Naujienų
skaitytojas nuo pirmo
Naujienų numerio.

7155 S. Sacramento Ave.

GRovehill 6-5078

ATĖJO VELYKOS — DIDŽIOJI PRISIKĖLIMO ŠVENTĖ!

Nuslinkus žiemos šalčiams, visi — žmonės,
gamta, gyviai — atgijame naujam
gyvenimui.

Linkime mūsų taupytojams, draugams ir visiems
lietuviams linksmi atšvęsti šventas Velykas!

PAREIGONAI:

THOMAS S. JANULIS, direktorių tarybos pirmininkas
ALBERT J. AUKERS, prezidentas
JOHN BUDRICK, viceprezidentas
JOHN T. JANULIS, sekretorius
EMIL L. DESWIK, išdėminkas
JOSEPH H. STILLER, teisių palarėjas
JOSEPH P. VARKALA, auditorius

DIREKTORIAI:

TOMAS S. JANULIS, Dr. ALGERD W. PROSIS
STANLEY STANEVICH, EMIL L. DESWIK
ALBERT J. AUKERS, EDWARD GAMMIE
JOHN BUDRICK, ALEX M. KEZES
JOHN T. JANULIS

District Savings

AND LOAN ASSOCIATION
3430 SOUTH HALSTED STREET • CHICAGO 8, ILLINOIS • CL# 416-4-0104
NEW OFFICE HOURS: MONDAY and TUESDAY 9 A.M. to 4 P.M. / WEDNESDAY CLOSED
THURSDAY 9 A.M. to 3 P.M. / FRIDAY 9 A.M. to 3 P.M. / SATURDAY 9 A.M. to 1 P.M.

Carr-Moody Lumber Co.

3039 SO. HALSTED STREET

TEL. Victory 2-1272

LINKSMŲ IR LAIMINGŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ

VISIEMS DRAUGAMS, BIČIULIAMS,
PRIETELIAMS IR VISIEMS CHICAGOS
LIETUVIAMS LINKI

Povilas ir Sally RIDIKAI

3354 South Halsted St.

YArds 7-1911

CHICAGO, ILL.

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
Linkime visiems savo kostumeriams ir bičiulams

J. & M. TAP
JONAS IR EMILIA MOTEJUNAI, sav.
"Kur geri draugai susitinka"

2638 W. 69th Street Tel. GR 6-9894
Chicago, Illinois

Linksmų Velykų švenčių linki visiems
savo kostumeriams ir draugams

KAZIO ERINGIO
California Super Service Station

4824 S. CALIFORNIA AVE.
Tel. Virginia 7-9327

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
visiems kostumeriams ir draugams linki

ANN'S HILL TOP INN
8274 KEAN AVENUE WILLOW SPRINGS, ILL.

Prįimame pricinama kaina užsakymus pietums paruošti
laidotuvių ir kitokių įvykių progomis.

UŽEIGA ATDARA KASDIEN
ANNA BRUZGULIS, Sav. Tel.: Terminal 9-9571

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkiu savo pacientams ir prieteliams

DR. ir MRS. PETER T. BRAZIS
Gdytojas ir Chirurgas

2434 West 71st Street
Tel.: HEMlock 4-5849

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
Linkime visiems savo kostumeriams
ir draugams
DEGTINE, VYNAS, ALUS IR MALONUS
PATARNAVIMAS

K. ŪKELIS
Jaukios ir lietuviškos užėigos savininkas

3436 South Lituanica Ave.
Tel.: Virginia 7-9601

SKELBKITĖS NAUJIENOSE
7 - NAUJIENOS, CHICAGO 6, ILL. - SATURDAY, APRIL 21, 1962

GIMIMO...
(atkelta iš 6 pusl.)

sios iš visų žmogaus organizmo celių. Pasistumdamos uodegytėmis, jos lyg varliūzai (varlių gemalai) turi plaukti milijoniskais distancijomis, iki šešių colių! Geriausias sportininkės spermos gali nuplaukti viena colį per 8 minutes. Plaukdamas jos turi nugalėti "milžiniškas" bangas ir smarkias sroves, antplūdžius bei atoslūgius. Be to jos turi prasimušti pro visokius audinius, kurie joms atrodo lyg mums Rocky kalnai. Dešimčiai milijonų vyrų celių — spermų miršta jėgų netekę dar pakeliuote į tikslą, kitus milijonus prarija pakelių tykojusios įvairios draugingos sekrecijos. Negana to, milijonai spermų celių paklysta, apie pusę jų patekdamos į nelikrąjį Falopijaus vamzdelį, kuriame jokio kiaušinėlio nėra. Net galų gale kiaušinėlių pasiekus, sunkybės nesibaigia. Pačios stipriausios spermos, patys geriausi plaukikai, pagaliau pasiekia kiaušinėlių, kurs kaip ir kiekviena moteris, iš daugelio pasirenka tik vieną. Šintai ar tūkstančiai spermų subėgę pradeda „belsis kiaušinėliui į duris“. Kiaušinėlis toje vietoje, kur beldžiasi jai patinkamasis bernelis — sperma, suplonina savo kevalą ir spermai to tik reikėjo. Ji neria vidun, ir kiaušinis vėl sustorėja, kad niekas kitas nebeįslystų. Taigi daug pašauktų, mažai išrinktu. Iš 2250,000,000 tik 1..!

Kiaušinis kurs pats sukasi līdz kiaušinėli, staiga įsižiebta gyvybė.

Vos tik spermai patekus į pirmojo mėnesio gale gyvybės mazgelis jau turi pats nuosavą apytakos sistemą, visai atskirą nuo motinos. Per į kempinę panašius audinius vad. placenta, kurie gemalų supa, gemalas traukia sau maistą iš motinos kraujo. Šiuo metu tik labai patyrusi akis gali atskirti besiformuojančią žmogiskąją būtybę nuo bet kurio kito gyvulio embriono.

Nuo šiol naujo žmogaus drama pradeda stumtis pirmyn kvapą užimančiais šuoliais. Antro mėnesio gale fetus (gemalas) jau yra vieno colio ilgumo, trečiojo mėnesio gale jau yra trijų colių ir turi prasidėjusią formuotis kaulų struktūrą.

Ir po 280 dienu gimsta žmogus

Tuo pačiu metu motinos kūnas išvysto neapsakomai sudėtingą audinių kompleksą kūdikui maitinti. Šeštojo mėnesio gale fetus yra jau 14 colių ilgumo. Septintame mėnesyje sutirpsta membranas, kurs laiki uždengęs kūdikio akis. Kūdikis yra stori apklotas riebia medžiaga, kaip protekėja nuo jį supančių skysčių. Septintame mėnesyje jis jau nebe fetus ar gemalas, o žmogaus kūdikis. Jis jau gali įtempti savo raumenis, gali pasisukti, patogesnės pozicijos pasiteškoti. Jei tenka šiame mėnesyje gimti, kūdikis, turėdamas gerą priežiūrą, jau gali gyventi, bet gamta atsargumo dėlei pridėjo dar du mėnesius, ir po 280 dienų žmogaus gimimas pravedamas pačios motinos gamtos.

Gimdymui artėjant motinos kūnas automatiškai tam pasirošia. Gimdymo kanalas apsirūpina specialiu tepalu (lubrikantu), kad slidžiai ir sklandžiai praleistų kūdikį. Gimdos anga atsiveria ir pelvis raumenys atsileidžia. Gimda, kurią progesterono hormonas per 9 mėnesius ramiai prilaikė, dabar smarkiomis raumenų kontrakcijomis ruošiasi išstumti našta virtusį savo įnamį. Ir taip baigiasi fantastiškai komplikuoti įvykių serija, kur kiekvienas įvykis tiksliai priderintas prie laiko ir kitų įvykių, kurie veikdami sykiu dar-

Pirma diena pavasario tolimoje šiaurėje
Dvi dienos senojoje Yukono Teritorijos sostinėje
(Laiškas iš Dawson City)

Aušo kovo 20-tos rytas. Vos atsibudus skubėjau prie lango. Rūpestį kelė vakar per dieną kritęs sniegas, nes šiandien turiau gal paskutinę progą atlankyti Kanados šiaurėje esantį Dawson City, kur prieš apie šešiasdešimt metų aukso svaigulys buvo sutraukęs tūkstančius, ir tūkstančius žmonių.

Pro mano langą matėsi giedras auštantis rytas. Ant Pikojo kalno dar išsėjosi naktiniai nusileidęs baltas debesėlis. Radijo pranešė, kad yra 4F virš nullo čia Whitehorse, o 25F žemiau nullo Dawson. Bet mane tai nebaugino. Aš tik bijojau matyti apsiniaukusią padangę.

Štai jau ir 9:30 ryto. Canadian Pacific nedidelis dviejų motorų DC3 lėktuvas pakilęs pasuko į šiaurę. Gerai pažįstama maloni patarnautoja siūlė vakarykštį Vankuverio laikraštį, arba vieną iš žurnalų, bet jai padėkojau, nes mano lagaminėlyje buvo bent keli vakar atėję ir dar nespėti perskaityti lietuviški laikraščiai, o antra nėkad negalėčiau susikaupti skaityti lėktuve, jeigu galima būtų žiūrėti pro langą. Foto entuziastė nesu, viena dėlto, kad tai yra brangu, o antra, kad daugiausia šiandien fotografuoji, o vėliau sukrauni kur j dėžę, ir ar beprisirengi kada pažiūrėti ar ne... Bet šiandien veik galėjau nepasiėmusi foto aparato, nes lėktuvuk pakylant puikiai matėsi jau taip gerai pažįstama Yukono sostinė Whitehorse. Nors toliau skrendant apie 300 mylių į Dawsoną nieko, be kalnų ir miškų, nesimato, nes beveik nieko ir nesa, o mano nebrangus "Brownie" foto aparatas neįsitemptų pagauti šio baltų, pilkų, mėlynų, ir violetinių spalvų derinio, kokį matau kalnuose dabar.

Šiame nedideliame lėktuve (20 keleivių) oro spaudimas nėra reguliuojamas, todėl skrenda neaugštai, ir žemėje viskas gerai matosi, net matosi pėdsakai laukinių gyvulių, ar žvėrių. Du kartu į savaite skrisdami iš Whitehorse į Dawsoną, lakūnai, sako, neretai mato vieną kitą "mūsų" (plačiaragį elnią) ar kartais net būrį "caribou" (Arktikos briedžių).

Augmenija juo tolyn į šiaurę, juo skurdesnė. Matosi tik apskurdusios eglaitės, ir dabar pilki drebulių miškeliai. Yukonas daugumoje yra kalnuotas, o tarp kalnų upės, ir ežerai. Sakoma, kad žvejai — mėgėjai pagauna čia labai didelių žuvų. Prie Whitehorse Hidro elektros jėgainės yra įrengti žuvims praeiti "laiptai", kur teko matyti labai didelių lašišų (salmon), kada jos vasarą keliauja iš Beringo jūrų į savo veisimosi vandenį.

Kovo 21 oficialiai pavasario pirmos dienos rytas mane pasveikino Dawson su 25F žemiau nullo. Bet nevéjuota ir sausa, todėl per daug šalta nesijautė.

Dawsonas, taip pat kaip ir Whitehorse, išsistatęs tarp kalnų, tik gal žemesnių. Čia man, be daugelio užkaltais langais (kitų veik grūvančių) pastatų, daugiau nieko ypatingo pamatyti nebuvo.

Išskrendant iš namų sakė, kad mane globosianti F. Cook šeima. Jiedu abu dirba irgi C. P. A. bendrovėje, ir jau čia šiaurėje per daugelį metų. Bet aš džiaugiasi išsisukus į malonios globos, nesgi aš neatskridau čia eiti nuo baro prie baro, pagaliau neatskridau nei aukso prisikasti. Čia atsikridau, kad turėjau progą veltui atskristi, todėl žioplą būčiau ta proga nepasinaudoti. Man pakaks tik lietuviškos moters akimis peržvelgti, kur prieš šešiasdešimt metų

niai ir „sutartinai“ padaro stebuklą — naują gyvą žmogų.
J. Pr.

trokšdami aukso buvo suplaukę dešimtys tūkstančių žmonių, bet labai maža dalis iš jų laimę rado. Kiti patyrė be galo daug vargo, skurdo, o kiti net mirė čia sutiko.

Dawsonas ruošiasi vasaros festivaliui visu savo smarkumu. "Palace Grand" teatras yra visiškai atnaujintas, ir ten darbas vyksta dieną ir naktį. Bet šiaip Dawsone judėjimas daug mažesnis kaip Whitehorse. Kavinės vasarą veikusios žiemai užsidaro. Ta valgykla, kurioj aš užeidavau, buvo tik ką atsidariusi. Buvo juokinga girdėti kaip du jaunuoliai užėję paklausė, kokį turite "pajų". Atsakymą gavo: "Turime tik vieną šmotelį su razinkomis". Kada jie paprašė ledų (ice cream), gavo atsakymą: "Dar per anksti, turėsime po balandžio pirmos". Beje, šios mano minėtos kavinės "Lora Dora" savininkai nupirko, ir jau vasarai atsidarys savo kavinę garsiam Monte Carlo, kur kino artistas Burl Ives buvo nupirkęs, kai jis prieš porą metų čia lankėsi, bet pagaliau ir vėl pardavė. Tai savo laikais čia buvo "gemblinimo" centras.

Štai ir gražus kovo 22 rytas. Po gero poilsio sename Bonanza viešbutyje ruošiuosi namo. Čia nėra modernių patogumų, bet aš buvau pratus sukiburu iš šaltinio vandens parsinešti, todėl apie visus nepatogumus čia net minėti nemanau verta esant. Viena čia man patiko, tai ramus poilsis. Net automobilis naktį pro langą nepravažiuoja, nes ir dienos metu čia jų neperdaug. Sutiktas senelis sakė, kad jis nemėgsta Whitehorse dėl per didelio automobilių susigrūdimų. Jeigu ilgiau čia būčiau pabuvęs, gal būčiau išmokusi praeiti viešbučio koridorium per susikraipiusias grindis, neatsimudama vienoje ar antroje pusėje į sieną.

Į aerodromą iš Dawson yra 13 mylių. Ten nuveža C. P. A. limuzinas. Važiavome tik trys keleiviai. Keistą nuotaiką sukėlė pakelėj vienas kitas berželis-avyruonėlis, bet žinau, jog čia nei šį nei kitą pavasarį jame neužkukuos gegutė...
I. Conrad

LINKSMŲ IR LAIMINGŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
Linkime Visiems Savo Šėrininkams ir Draugams

MOKAME
4 1/2%
INVESTAVIMO SĄSKAITOMS

CONTINENTAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
1642 WEST 47 STREET YArds 7-0145

V. P. PIERZYNSKI, Prezidentas
LORRAINE BEZAK, Sekretorė - izdininkė

Esame naujame savo name, duodame morgiačius, mokame aukštus dividendus ir teikiame kitus patarnavimus.

Europos žydai neteko \$27 bil.

Pagal New Yorke įvykusio pasaulinio žydų kongreso duomenis, Europos žydai (pgl. „Die Welt“) dėl nacių ir fašistų persekiojimų netekę turto, įvairių vertybių ir pajamų iš viso 27 milijardus dol. Pagal šių dienų pinigų vertę tie nuostoliai dabar galėtų siekti ligi 80%. Atlyginimo už netektą turimą, kito pobūdžio nuostolius žy-

dai įvairių reparacijų, mokėjimų, nuostolių atlyginimo forma yra gavę 6 milijardus dol. Daugiausia nuostolių yra atlyginusi Fed. Vokietija. (E)

JEI NENORI ATSLIKTI NUO PASAULIO ĮVYKIŲ — SKAITYK "NAUJIENAS" — JOS TEIKIA GERIAUSIAS, TEISINGIAUSIAS ŽINIAS

SKAITYK IR KITAM PATARK SKAITYTI "NAUJIENAS"

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime visiems kostumeriams ir draugams

MR. ir MRS. PAUL PUTRIM
BUČERNĖ IR GROSERNĖ

1446 S. 49th COURT — OL 2-7529
CICERO 50, ILL.

LINKSMŲ VELYKŲ ŠVENČIŲ
visiems draugams ir kostumeriams linki

VACYS RUTKAUSKAS
LIETUVISKA UZEIGA
658 West 35 Street
Tel.: FR 6-1562

LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ
linkime visiems mūsų kostumeriams ir draugams

COMMUNITY PHARMACY
LIETUVIŲ VAISTINE
C. KARECKAS, R. PH.

5000 W. 16th Street Cicero, Illinois
Phone Olympic 2-0951

EVOLIUCIJOS SPRAGA UŽPILDYTA

Laikas pradėti labiau rūpintis žmogaus ateitimi

Dar visiškai neseniai, mūsų amžiuje, gyviausioji evoliucijos ginčų tema būdavo „trūkstantoji grandis žmogaus evoliucijos grandinėje“. Šiandien tai jau sena pasaka. Grandinės spraga užpildyta ir vis dar naujų grandžių atsiranda. Tai žmogaus evoliucijos grandinei apipavidalinti daugiausiai pasitarimo britų mokslininkas antropologas Dr. Louis S. B. Leakey ir jo žmona Marija, kurie jau kelinti metai kasinėja Afrikos žemės klodus, su tokiais rezultatais, kad Dr. Leakey šiandien autoritetingai tvirtina Centrinę Afriką buvus „žemės rojumi“ (Edeno daržu).

Leakey ir jo žmonos „aukso-

kasyklos“ šiuo metu yra vienos farmos darže prie Fort Ternan, Afrikoje, apie 40 mylių į vakarus nuo Kisumu, Kenijoje, Viktorijos šiaurvakarinėje paežerėje. Tame darže, laivos pelenų sluoksnyje, jie rado ne tik prieš 14 milijonų metų gyvenusių dramblių, hipopotamų, kiaulių, rinocerų, antelopų ir žirafų „protėvių“ liekanų, bet ir tuo pačiu metu gyvenusių žmonių ir beždžionių protėvių dvi žandikaulio dalis ir vieną apatinį dantį. Nedaug? Bet štai ką tuo klausimu sako Chicago's Daily News editorias: „Čia yra žmogus (Dr. Leakey) kurs gali paimti gabalėlį kaulo ir viena dantį ir užpildyti milijonų

metų spragą evoliucijos istorijoje. Duokite jam suakmenėjusios liekanos (fossil) fragmentą, ir jis jums nupieš prieš šimtus tūkstančių metų gyvenusių jusų protėvių paveikslą“.

Is tų radinių Dr. Leakey apskaičiavo, kad jo rastas prieš 14 milijonų metų gyvenęs „žmogus“ buvo labiau žmogus kaip beždžionė, nors ir nevisai panašus nei į šių dienų žmogų, nei į šių dienų beždžionę. Tas padaras, kuriam Dr. Leakey dar ir vardo nesurado, galėjęs būti mažesnis ir lengvesnis už šimpanzė.

Atradėjas skaito savo naująjį radinį „lygiai svarbiu“, kaip ir jo paties 1959 metais Afrikoje atrastąjį ankstybiausią žmogų, gyvenusį Afrikos paežerėje prieš 1,750,000 metų, kurį jis pavadino Zinjantropus.

Evoliucijos medžio kamienai suskilus

Zmonės, beždžionės ir antropoidai (beuodegės beždžionės) yra kilę iš bendro kamieno, pasakė antropologas Leakey savo pranešime Chicago's universiteto Orientaliniam institutui.

Beždžionės pirmiausiai atsikilo nuo evoliucijos medžio bendrojo kamieno. Tantai atsikilo prieš 50 milijonų metų. Vėliau, maždaug prieš 25,000,000 metų pats kamienas suskilo į dvi dalis, — kurių viena davė pradžią žmogui, kita — antropoidui (beuodegei beždžionei, ape). Paties Leakey taip pat Afrikoje rasti į antropoidą panašaus padaro (kurį jis praminė „Prokonsulu“) palaikai yra vieno tokiu, beuodegių, gyvenusių greit po kamieno perskilimo.

Dabar rastasis, dar ne vardo neturintis, prieš 14,000,000 gyvenęs „žmogus“ yra vienas iš tokių ankstybesniųjų padarų, gyvenusių toje kamieno šakoje, iš kurios išsivystė dabartinis žmogus.

Tas naujasis radinys turėjo labai mažas iltis (canine), kurios, kaip ir mūsų laikų žmogaus, tik labai menkai teprasikiša iš kitų dantų tygmės. Žandikaulyje tas padaras žemiau akies turėjo įdubimą. „Toks įdubimas yra randamas tik žmogaus žandikaulyje, bet ne beždžionės“, sako Leakey. Tas įdubimas yra reikalingas raumeniui, kuris kontroliuoja žmogaus lūpas.

Paskui šį bevardį radinį evoliucijos pakopoje sekė padaras Zinjantropus, kurį Leakey vadina ankstybiausiuoju žmogumi, kadangi jis jau gaminosi įrankius, kai jokia beždžionių veislė jokių įrankių nesigamina. Zinjantropus, kas reiškia Rytų Afrikos žmogus, turėjo žemą kaktą, pailgą veidą ir mažus smagenis.

Dabartinis žmogaus tipas lėtai išsivystė ir vadinamasis Homo sapiens (protaujantis žmogus) egzistuoja nedaugiau kaip nuo 50,000 metų.

Zmogaus evoliucijos kalendorius

Štai kaip atrodo antropologų vėliausiai nupieštasis žmogaus atvaizdas:

Prieš 25,000,000 metų — „surbendrintasis“ Prokonsulas, gyvenęs Rytų Afrikoje. Rasti suakmenėję jo kaulai rodo, kad Prokonsulas galėjo dviem kojomis begti. Jis skaitomas ir priežmogių ir antropoidų (beždžionžmogių ape „senelis“.

Prieš 14,000,000 metų dabar Kenijoje, Afrikoje, Dr. Leakey rastas bevardis „žmogus“. Ši primatų veislė yra kiek toliau pažengusi žmogaus kryptimi. Jo iltys, lyginant su beždžionžmogių (apes) ilgomis iltimis, yra mažos ir jo „pieniniai dantys“ daug panašesni į žmogaus negu beždžionės.

Prieš 2,000,000 iki 1,000,000 metų. Datos čia labai bendros, bet tais laikais beždžionžmogiai buvo plačiai paplitę Pie-

ty Afrikoje. Jie turėjo smagenis nedidesnius kaip žmoginių beždžionių (antropoidų, apes), nuo 450 iki 650 kubinių centimetrų, bet jų kūnai jau buvo visai žmogiški ir jie vaikščiojo ar bėgiojo stačiomis. Jie jau mokėjo atsukti nuo litnago aštrias atplaišas, kuriomis lupo pagautus žvėrelius. Jie vadinami Australopithecines (Pietų Afrikos beždžionės).

Prieš 1,750,000 metų. Dr. Leakey paežerėje Rytų Afrikoje rado kaulus apie tą laiką gyvenusių į Australopithecines panašių padarų, kurių žmogiskumo požymiai tačiau žymiau ryškesni. Šį primatą Dr. Leakey pavadino Zinjantropus — Rytų Afrikos žmogumi. Toje pačioje vietovėje rado devynis akmeninius įrankius iš apskaldytų akmenukų, to žmogaus akmeninį „kūjį“, ir atplaišų, pasilikusių įrankius beskdant. Ten pat buvo ir apščiai kaulų įvairių žvėrelių, kuriais Zinjantropus maitinosi. Jokia beždžionių veislė jokių įrankių nesigamina.

Prieš 1,000,000 iki 100,000 metų. Javoje ir Kinijoje buvo rastos liekanos tuo periodu gyvenusio vėlesniuosius Afrikos beždžionžmogių primenančio padaro, kurs buvo pavadintas Pithecanthropus erectus (stačiai stovintis). Javoj rastasis „žmogus“ turėjo smagenis jau 900 kubinių centimetrų. Kini-

joje rastasis Pekino žmogus gyveno olose (kalnų urvuose), pažinojo ugnį ir sumaniai gaminosi iš akmenų nuskaldytus įrankius. Jo smagenys jau turėjo apie 1,000 kub. centimetrų.

Pirmųjų žmonių liekanų randama visame žemės kamuolyje, daugiausiai kalnų olose. Jų tarpe Neanderthalio žmogus, turėjęs storą galvos kiaušį ir žemus antakius, bet jau normalius smagenis, apie 1,350 kub. centimetrų, ir Cro-Magnon žmogus, kurs įvairiose pasaulio šalyse yra palikęs artistiška išpašytas olių lubas ir sienas.

Nuo 1,000,000 metų — pareina mūsų supratimu modernusis žmogus, homo sapiens (protaujantis žmogus). Jo smagenys turi nuo 1,350 iki 1,650 kubinių centimetrų, tai yra jau dukart didesni už Australopithecinių smagenis. Jo galvos kiaušas yra aukštas ir apskritas, burna maža. Jis įrankius ir ginklus gaminasi iš akmens ir metalo ir... iš atomų.

Pagaliau suradus grandį, kurios trūko žmogaus evoliucijos praeityje grandinei sumegzti, laikas pradėti rimtai ieškoti grandies, kuri žmogaus evoliuciją sieja su ateitimi. Priešingai, mes galime tos grandies niekada neberasti, jei ne išmoksime kaip išlikti nenuskendę vis aukščiau kylančio

mokslu tvane ir tą mokslų vietoje destrukcijos nepanaudojime tik konstrukcijos tikslams, perspėja dalykus aiškiau žinantieji.

J. Pr.

— (E) Svedų spaudoje apie Lietuvą. Stokholmo dienr. „Dagens Nyheter“ paskelbė žinią iš Maskvos, esą, Lietuvoje lašiniai būvę pakeičiami kiau-

linu kojomis. Maskvos laikraščio „Ekonomičeskaja Gazeta“ pranešimu, valdžios organai susekė tris mėsos vagių gaujas, o kaltinamųjų tarpe atsėdūrę vyriausi Lietuvos mėsos pramonės vadovai. Vien tik Vilniaus mėsos kombinatė būvę padaryta nuostolių už 100,000 rb.

Skelbkitės "N-nose"

Sveikinam visus savo draugus, kaimynus ir pažįstamus ir linkime **LINKSMŲ ŠV. VELYKŲ ŠVENČIŲ**

Antanas ir Genovaitė Milauckai
7900 West 111th Street Worth, Illinois
Tel.: Gibson 8-4567

Linksmų pavasario Velykų švenčių linkime visiems savo klientams ir draugams

VALGYKLA "G A I V A"
Aleksas ir Felicija Shviragai, Sav.

3206 So. Halsted St. Tel. DAnube 6-9299

Linksmų pavasario švenčių Velykų linkiu visiems savo kostumeriams ir draugams

WESTWOOD LIQUOR STORE
RINKTINIAI VYNAI, LIKERIAI IR ALUS.
ALEX SIMKUNAS, Savininkas (Joniškietis)

2441 West 69th Street PProspect 6-5951

LINKSMŲ VELYKŲ LINKIME VISIEMS LIETUVIAMS

STANDARD FEDERAL SAVINGS and LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

DIRECTORS:

JUSTIN MACKIEWICH, SR.	LEO GINIOTIS
JUSTIN MACKIEWICH, JR.	JOSEPH PADZIUNAS
HELEN KUCHINSKAS	PETER C. MASSIE
DAN KURAITIS	

OFFICERS:

JUSTIN MACKIEWICH, SR.	Chairman of the Board & Executive Committee
JUSTIN MACKIEWICH, JR.	President & Manager
HELEN KUCHINSKAS	Secretary, Treasurer
PETER SLOGER	Vice-President
EDWARD KRYSTON	Vice-President
DOMINIC CHIAPETTA	Vice-President
JOHN C. LEWE	Ass't. Vice-President
LUCY RAILA	Assistant Secretary
ANN SIRATOVICH	Manager Insurance Department
ESTELLE STANKUS	Cashier
LOUIS VAITKUS	Cashier
JOHN LEWE, JR.	Appraiser
STASYS BARAS	Appraiser

4192 ARCHER AVENUE TEL. VIRGINIA 7-1141